Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 93 | Łódź, Poniedziałek, 18 kwietnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, י"ב ניסן תרצ"ב | № 93

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

גאנץ לאדז און די פראווינץ

האט זיך שוין איבערצייגט, אז דעם גרעסטען אויסוואהל

לכבוד פסח

כרמל=וויין

פון אלע סארט ווייגען אין און אויסלענדישע אריגינעלע און פערשידענע אנדערע ווייגען אלעס כשר לחג הפסח עמפפעהלט צו קאנקורענץ-פרייזען

ליפא שיינביין,

די בעוואוסטע פירמע

ווי אויך אריגינעלען וויין פון דער בעוואוסטער פירמע

ליבערמאן, ווארשא, פראנציסקאנער 19

ווי אויך רויט-וויין ספעציעל פאר צוקער-ליידענדע

לאדז, נאוואמיעסקא 27, טעל. 149-27

די פירמע עקזיסטירט זייט יאהר 1903.

אכטונג: כ'בעט די ג. קונדשאפט ביים איינקויפען וויין פון דער פירמע ליבערמאן, ווארשא, אכטונג צו געבען, אז אויף די אינוועניגע קארקען זאל זיין אויסגעברענט דערזעלבער נומער, וואס אויפ'ן עטיקעט. — בעם.: ביי א גרעסערע איינקויף ראבאט. — צוליב דער בעקוועמליכקייט פון ג. פובליקום איז דאס געשעפט אפען ביז 2 ביינאכט

קומט און איבערצייגט אייך!

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס, ביליצער, טאמאשאווער און לאדזשער

אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען

מיט 30% ביליגער

קוממט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

די מאשין=מצות

פון דער מעכאנישער בעקעריי

ביי דער בעוואוסטער צוקערניע

נ. ווינבערג

אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב

38 פיעטריקאווער 38, טעלעפאן 143-82

מאכט בעקאנט דער ג' קונדשאפט, אז צוליב די קאלאסאלע בעשטעלונגען, ווערט געבעטען וואס פריהער צו קומען נאך מצות, כדי אזוי ארום צו קענען ליט'ן וואונש צופרידענשטעלען

צו קאנקורענץ-פרייזען!

בעמערקונג: די מצות און מצה-מעהל זענען געפאקט און פערזעהן מיט אונזער פירמען

אלע בעשטעלונגען ווערען אפגעשיקט א היים.

מצות

פון דער בעקעריי ביי דער בעוואוסטער צוקערניע

ש. מיצענמאכער

פיעטריקאווער 166, טעל. 191-13

וואולטשאנסקא 169, טעל. 201-53

אונטער דער השגחה פון לאדזער ראבינאט

מאכט בעקאנט דער ג' קונדשאפט, דאס זי עמפפעהלט די בעסטע מעהלען און די שענסטע דינע מצות

צו קאנקורענץ-פרייזען!

DR. MED. J. ŁUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

אייגענע פראצעדוריע פון זעמטליכע ארטאפעדישע פאראטען ווי: חקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארטעלן א. אז. ח.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.03 נאכמיטאג.

וואס טויג אייך זיין אין ספק

און ריזיקירן אייער געלד און געזונט קויפענדיג

אונבעקאנטען וויין אדער גאר פאלסיפיקאטען

ווען איהר קאנט זיין פולשטענדיג זיכער

און האבען דעם בעסטען וויין אין דער וועלט קויפענדיג

„כרמל"

וויין און קאניאק

פון באראן ראטשילד'ס וויין-קעלערעז

זייט פארזיכטיג ביים קויפען! ■ גיט אכטונג אויף די שוץ-מארקען!

2535

אונגער-וויין איז ביי מיר זעהר ביליג

ריינער, גוטער, אלטער אונגער-וויין קאסט נור א קווארט	– 5.50
" " " " " א באטשינ.	– 3.75
אונגער-וויין פערשניט, וועלכעס איז אזוי גוט, ווי ריינער אונגער-וויין " " א קווארט	– 3.75
אונגער-וויין פערשניט " " א באטשינ.	– 2.50
מעהד I סארט " " א קווארט	– 2.00
" I " " א באטשינ.	– 1.50
ארץ-ישראל-ווייגען אלע סארטען " " "	– 7.00

אויך פערשידענע גוטע ווייגען.

מעהד און ליקערען, אלץ

כשר לפסח מיט די ביליגסטע פרייזען

מיט אכטונג

יצחק מאיר גוטער

נאוואמיעסקא 19, טעל. 215-83

2545

בעמערקונג: דעם ריינעם אונגער-וויין מיט מיין אריגינעלע מארקע קען מען אויך בעקומען מיט מיינע פרייזען ביי מיין שוואגער-וויין מ. ליפשיץ צעגעלניאנא 5, ווי אויך קען מען בעקומען מיינע ווייגען מיט פאבריקס-פרייזען אויף פאלגענדע שטעלען: שמחה גוטער, זגערזשער 116, גלוואנא 47, שמראסמאן, גלובנא 67, קרעל לאגעווניצקא 7, פיינקנבוים, צעגעלניאנא, בעלכאטאווסקי, נארוטאוויטשא 31, בריסטאווסקי, בושעזשינער 7.

ייז כשר לפסח!

מיר מאכען בעקאנט אונזער ג' קונדשאפט, אז דער איינציג-פערקויף פון דער וויין-און מעהד-פאבריק פירמע

„פראגרעס"

אלטער מארק 2, וואס עקזיסטירט מיט דעם גרעסטען ערפאלג

איז איבערגעטראגען געווארען

איז פראנט-געוועלב, אלטער מארק 1.

א באטשענקא	נומ' 6	1.70	זל.
א קווארט	" 6	2.40	"
א באטשענקא	" 7	1.90	"
א קווארט	" 7	2.70	"
א פלאש מעהד		2.00	"

מיט אכטונג וויין-און מעהד-פאבריק

פירמע „פראגרעס"

אלטער מארק 2, טעל. 184-82

כשר לפסח | די בעוואוסטע יודישע — שאקאלאדען-פאבריק „ZŁOTY RAJ" | כשר לפסח

מאַכט בעקאַנט איהרע געעהרטע קונדשאַפט, אַז צום בעפאָרשטעהענדען פסח איז זי פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע שאקאלאד און קאַרמעלען כשר לפסח אפילו למהדרין מן המהדרין.

אונזערע פערקויפס-שטעלען: ווסכאדניא 50, זאוואדזקא 11, צעגעלניאַנא 26

בעמערקונג: אַלעס ווערט אויסגעאַרבייט בהכשר גמור אונטער דער השגחה פון אנשים כשרים ונאמנים.

מ'בעט זעהר די געעהרטע קונדשאַפט, וואָס פריהער איינצוקויפען אויף יום-טוב, כדי אויסצומיידען אַ גרויסען געדראנג.

כשר לפסח ◆ כשר לפסח

מאַראַנען

די בעוואוסטע שאקאלאד-פאַבריק

„ANGLAS"

2402

האָט אַרויסגעגעבען: אַלע קומענדען פסח מאַראַנען פון ריינע מאַנדלען און שאקאלאד כשר לפסח בהכשר הרב בדאַנציג.

בלויז רעקלאמע איז נאך נישט אלעס!

די הויפט-זאַך איז

ביליג, גוט און עלעגאַנט!

און דאָס קענט איהר זיך איבערצייגען בעזוכענדיג מיין ערשטקלאַסיג אייראָפּעאיש-איינגעאָרדענט געשעפט, וועלכעס איז צום איצטיגען פריהלינג- און זומער-סעזאָן רייך פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואהל פון די מאָדערנסטע עלעגאַנטע

דאַמען-, הערן- און קינדער-שיך

◆ רעיעלע בעהאנדלונג! ◆

מיט אַכטונג

ח. מ. ראַדזאַנאַווער

3 נאַוואָמיעסקא 3

טעל. 18-183

2526

רעיעל, גוט און ביליג קויפט מען נור

אין דער בעוואוסטער וויינהאַנדלונג

ע. שיקיער, לאָדז

פּוילנאָצנא 1 №, טעל. 84-107

דאָס איז די עלטסטע פירמע אין לאָדז, וואָס עקזיסטירט זייט דעם יאָהר 1865 און איז דורך איהר רעיעלע בעהאַנדלונג דער געעהרטער קונדשאַפט זעהר גוט בעקאַנט.

די פרייזען זענען שטאַרק ערמעסיגט.

איין פלאַש ווייך פון 1.60 זל. אַן | אַלע סאָרטען כרמל-וויין

און קאָניאַק, ריינער האָניג-מעהד ווי אויך אין דאָ „אויף לאַגער" מעהד פון פאַר די מלחמה

די פיינסטע ליקיערען, עכטער שליוואָוויץ, שפּריט של פסח

נאַטירליכער גוטער ראָטוויין ספּעציעל פאַר צוקער-ליידענדס.

אלעס כשר לפסח! אלעס כשר לפסח!

2442

כשר לחג הפסח! ═══ כשר לחג הפסח!

די בעוואוסטע וויין-האַנדלונג

מ. ליפּסקער, צעגעלניאַנא 5

טעל. 46-190

דערמיט מאַך איך בעקאַנט מיין ג' קונדשאַפט, אַז מיין וויין-געשעפט איז פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ווייגען פון אייגענער פאַבריקס-אויסאַרבייטונג

ראָזינקע-וויין און עכטע פיינעם אונגאַר-וויין כשר לחג הפסח

אויך שפּירט, ליקערען, קאָניאַק, מעהד און כרמל-וויין

אַלעס צו קאָנקורענץ-פרייזע! קומט און איבערצייגט אייך! רעיעלע בעהאַנדלונג

ספּעציעלער ווייך אהן אלקאָהאָל 1.60 א באַטשינקע און 2 זל. א קוואַרט, ווי אויך ריינעם אונגאַר-וויין 5.50 א קוואַרט און 3.75 א באַטשינקע

אויף פערלאַנג פון די ג' קונדען ווערען די בעשטעלונגען אָפּגעשיקט אַהיים.

מיט אַכטונג מ. ליפּסקער, צעגעלניאַנא 5, טעל. 46-190

שייטלען

— מיט —

פאַריזער שריגדען

ווי אויך

פערטיגע שייטלען

ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט

און אַנדולאַציע

צו ביליגע פרייזען

ביי קערש,

סקווערוואַ 15.

כשר לפסח!

נכנס יין-יצא סוד!

אַז עכטע, גוטע און כשר'ן

וויין

צו די ביליגסטע פרייזען

דערונטער

פרימאַ גוטען אונגאַר-וויין

צו 3.45 זל.

פאַר אַ באַטשינקע

2486

איז צו בעקומען ביי דער אַלטער בעוואוסטער פירמע:

„באַרווין"

אינה. מענדיל בערנשטיין

לאָדז, 30 נאַוואָמיעסקא 30

טעלעפאָן 58-210

אייגענע ראָזשינקע-וויין און מעהד-פאַבריק.

אכטונג!

די בעוואוסטע און לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע

J. Futerman

Łódź, PIOTRKOWSKA 54, tel. 106-54

עמפּפעהלט דער געעהרטער קונדשאַפט צו די פאָרשטעהענדע ימים טובים אַ זעהר רייכען אויסוואהל פון אַלערלעי מאָדערנסטע לעצטע נייהייטען פון:

דיוואַנעם / כאַדיקעס / נאַרזשוטען / טיש-בעט-דעקען / גאַרדינען שטאָרען / פאַרטיערען / מעבעל-איבערצוג / פערשידענע דעקאָראַציאָנס-שטאָפען / קאַצען / רייזע-פלעדען / צעראַטען און לינאָלעאומס

צו זעהר ערנידריגטע פרייזען און רעיעלע בעהאַנדלונג.

בעמ.: גענעראַל-פערטרעטונג פון די בעוואוסטע אָריגינעלע גלינאַנער האַנד-אַרבייט-קילימעס ווי אויך פון די 1-טע שלעזישע האַנדטעפּיכער-קניפּפעריי אין ביליץ

54 | 54

הורט! דעטייל!

לוקסוס-שיך

פאַר הערן, דאַמען און קינדער

צו קאָנקורענץ-פרייזען

בעקומט מען נור אין דער פירמע

A. OGóREK

11 זאַוואַדזקאַ 11

מיט גרויס שפאנונג ווערט אפגעווארט

דער היינטיגער געריכטס-אורטייל איבערן יודישען סטודענט וואולפין

ווילנע, 17 (טעלעפאניש) די גאנצע שטאט ווארט אפ מיט גרויס שפאנונג דעם אורטייל איבער דעם סטודענט וואולפין.

גאך דעם, ווי דער פראצעס געגען זאלקינד'ן און אגוזין איז אנולירט געווארען, ווערט געלעגט די הויפט-בעשולדיגונג אויפ'ן סטודענט וואולפין.

משרעקט זיך דערפאר וואס דער פראקוראר האט אין זיין רעדע געווארפען אויף וואולפינען די גאנצע בעשולדיגונג.

א מילדערענדער אומשטאנד אין דעם פראצעס איז דאס, וואס דער מעדיצינישער עקספערט האט פעסטגעשטעלט, אז וואצלאווסקי איז געשטארבען נישט פון געווארפענע שטיינער, נאר פון קלאפ מיט א שטעקען.

מ'ריכט זיך נישט אויף א בעפרייאונגס-אורטייל.

ווארשא, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די ווארשאווער אנטיסעמיטישע צייטונג „אבעצע" און „וויעטשור ווארשאווסקי" זענען ארויסגעטראטען מיט נידערטרעכטיגע נאטיצען, אז וואולפין איז דער מערדער פון וואצלאווסקי'ן, און זיי רופען פשוט דעם קריסטליכען המון צו שלאגען יודען מכות רצח.

ווילנע, 17 (טעלעפאניש) אין צוזאמענהאנג מיט'ן צוריקציהען די אנקלאגע געגען זאלקינד'ן און אגוזין, האבען די פערטיידיגער ארויסגעשטעלט א פארשלאג וועגען אויסצאהלען ענטשעדיגונג די ביידע אנגערופענע פאר זייער אומזיסטען זיצען 3 חדשים אין טורמע.

היטלערס גענעראל-שטאב איז דאנציג?

פאריז, 17 (ספ. טעל.) דער ספעציעלער שליח פון „מאטען" אין גענף איז מודיע, אז לויט'ן דיפלאמאטישען ראפארט, וועלכער איז אנגעקומען אין דעם פעלקער-בונד, האט היטלער בדעה אריבערצוטראגען זיין גענעראל-שטאב אויפ'ן טעריטאריום פון דער פריישטאט דאנציג.

די ידיעה פון „מאטען" האט געמאכט אין די פראנצויזישע פאליטישע קרייזען א שטארקען איינדרוק.

פאריז, 17 (ספ. טעל.) די פראנצויזישע צייטונגען זענען מודיע, אז היטלער האט געעפענט זיין הויפט-קווארטיר אין דאנציג.

די האטעלען אין דאנציג זאלען זיין איבערפולט פון היטלעריסטען, און די גרויסע מלוכות גרייטען צו אנ'אינטערווענץ, כדי צו צווינגען דעם דאנציגער סענאט, ער זאל אויפלייזען די נאציאנאל-סאציאליסטישע שטורם-ארגאניזאציעס.

בערלין, 17. (ספ. טעל.) די בערלינער אגענטור קאנטי בעצייכענט די קלאנגען וועגען דעם אריבערטראגען דעם היטלער-שטאב קיין דאנציג, אלס פאנטאזיע, וואס ענטהאלט נישט א פונק אמת.

די מעלדונגען פון דער פראנצויזישער פרעסע כאראקטעריזירט די דייטשע פרעסע אלס העץ-קאמפאניע געגען דאנציג.

רעוואנש פון די היטלער-לייט פאר'ן אויפלעזן זייערע „שטורמיסטען"

בערלין, 17. (ספ. טעל.) די פראקציע פון די נאציאנאלע סאציאליסטען האט איינגעטראגען א פארשלאג אין דעם ברעמענער פארלאמענט, לויט וועלכען עס ווערט געפאדערט אויפצולעזען די ארגאניזאציע פון די רעפובליקאנישע „רייכסבאנער".

מיט אנ'ענליכער פאדערונג האבען די נאציאנאל-סאציאליסטען בדעה זיך צו ווענדען אין די סיימען פון עטליכע פערבאנד-לענדער, וואו זיי האבען אויף דער אונטערשטיצונג פון דער נאציאנאל-אפאזיציע און די קאמוניסטען.

„כ'ראט אייך צו נעהמען א טאקסובקע!"...

בערלין, 17 (ספ. טעל.) אנ'אויסטערלישער אינצידענט האט נעכטען אין אוונד פאסירט פאר'ן האטעל „קייזערהאף":

פאליציי האט פערהאלטען דעם ד"ר געבעלס אויטא, פאדערנדיג אנ'אויסלעגיטימירונג.

אויסנוצענדיג דעם דאזיגען מאמענט, האט זיך דער ד"ר געבעלס אוועקגעשטעלט האלטען א פראטעסט-דרשה.

פאליציי האט דאן סעקוועסטרירט דעם אויטאמאביל.

געבעלס און היטלער האבען וועגען דעם ענין אינטערווענירט ביים מיניסטער גרענער, וועלכער האט אויף דער פראגע, וואס ער האט בדעה צו טון אין דעם ענין, געענטפערט בזה הלשון: „איך ראט אייך צו נעהמען א טאקסובקע"...

ער וויל אנשפארען אין העכסטען געריכט

בערלין, 17 (ספ. טעל.) היטלער האט בעפוילען זיין יוריס-קאנסולענט, ער זאל אנקלאגען דעם רעגירונגס-דעקרעט, וואס לעזט אויף זיינע באנדעס, אין העכסטען געריכט.

די הענד זענען נאך לאנג...

ברעסלוי, 17 (ספ. טעל.) אויפ'ן קעניגפלאץ אין ברעסלוי האבען היינט אנ ערך 100 היטלעריסטען בעפאלען א גרופע פון רעפובליקאנישע „רייכסבאנער".

די בעפאלענע זענען שרעקליך צושלאגען געווארען, און מ'האט זיי אפגעפיהרט אין ד שפיטעלער.

היינט און מארגען

וועלען די געוועלבער מעגען זיין אפען ביז 9 אין אוונד

ווארשא, 17 (טעלעפאניש) מארגען, מאנטאג זאל ארויסגעגעבען ווערען א מיניסטעריאלע פעראָרדענונג, אז מאנטאג און דינסטאג זאלען די געוועלבער צוליב'ן יודישען ערב יום-טוב מעגען זיין אפען ביז 9 אין אוונד.

א קאנפערענץ צווישען ברינינג'ן און סטימסאנ'ען

גענף, 17. (ספ. טעל.)

היינט האט דער דייטשער קאנצלער ברינינג אין דער בעגלייטונג פון דעם שטאט-סעקרעטאר פאן בילאוו אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן אמעריקאנישען שטאט-סעקרעטאר סטימסאן.

עס זענען ארומגערעדט געווארען א רייה פראגען פון אינטערנאציאנאלער בעדייטונג.

יודישע דעלעגאטען צום קומענדיגען „פען"-קאנגרעס

ווארשא, 17 (טעלעפאניש) צו דעם אינטערנאציאנאלען קאנגרעס פון די „פען"-קלובען, וועלכער עפענט זיך דעם 15 מאי אין בודאפעשט, פאהרען מצד'ן יודישען „פען"-קלוב: דוד פינסקי (פון ניו-יארק) און אהרן צייטלין (פון ווארשא).

„פראוודא" ווארענט פאר פראוואקאציע

מאסקווע, 17. (ספ. טעל.)

די היינטיגע „פראוודא" איז ארויס מיט א שארפען ארטיקעל אונטער'ן נאמען: „א ווארנונג פאר פראוואקאציע".

די „פראוודא" ווארענט די יאפאנישע רעגירונג, זי זאל נישט פראוואצירען צו א מלחמה. און אויפהערען שטיצען די ווייס-גווארדייאישע באנדעס.

פראנצויזישע פרעסע געגען ברינינגען

הלמאי ער גיט אפ כבוד ליטווינאוו'ן

פאריז, 17 (ספ. טעל.) די גאנצע היינטיגע פראנצויזישע פרעסע טרעט ארויס מיט שארפע ארטיקלען געגען דעם דייטשען קאנצלער ברינינג, וועלכער האט איינגעארדענט א פייערליכען פריהשטיק לכבוד דעם סאוויעטישען אויסערן-קאמיסאר ליטווינאוו.

די פראנצויזישע פרעסע האלט, אז דאס איז א דעמאנסטראציע געגען דער גאנצער וועלט.

דער פריהשטיק איז ארויסגעגעבען געווארען לכבוד דעם אפמאך אין ראפאלא.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

היינט, מאנטאג, דינסטאג און מיטוואך ווערט נישט געשפילט.

פרייטאג, 9 אוונד –

עקסטרא יום-טוב-פרעמיערע!

אזעלכעס האט נאך לאדז נישט געזעהן!

דער קאנאן פון דער אפערעטע!

דער שענסטער אמעריקאנער בוף-קאמיקער

דזשעק רעכטצייט

אין דעם אדעסערטענצער

דער יום-טוב-רעפערטואר

זיין מאטא:
שפילען – טאנצען
זינגען – טאנצען
טאנצען – טאנצען –
טאנצען

ווער מארגען אנאנסירט ווערען!

ערקלערונג פון טושינער רב

וועגען דער טושינער שחיטה

מיר מאכען בעקאנט, אז די כאינער שחיטה איז שטרענג כשר און געפינט זיך אונטער אונזער השגחה.

די נייע שוחטים, וואס זענען איצט צוגעלאזט געווארען אין כאינער שחיטה-הויז בעשטענדיג איך, אז זיי זענען גוטע שוחטים און זענען מומחה לרבים. וואס שייך די אלטע שוחטים, זענען זיי בעשטעטיגט אין ביודזשעט צו 150 זל. א וואך, נור זיי דארפען זיך אונטערווארפען אונטער מיין השגחה מחמת כאינע איז אונזער גליל. אויב זיי וועלען זיך נישט אונטערווארפען וועלען זיי זיין צועקים ואינם נענים.

דער לאדזער ראבינאט האט נישט קיין רעכט צו אסר'ן די שוחטים וואס געפינען זיך אין מיין גליל. די שחיטה אונזערע, כאינער שחיטה איז שטרענג כשר למהדרין מן המהדרין.

חיים ברוך הלוי דעמבינסקי
אב"ד דס"ק טושין-כאינע.

2537

„בית-לחם"

וואסכאדניא 68/70.

מתי בסתר | אכטונג! | יכפה אף

מיר מאכען בעקאנט צו אלע פערזאנען וואס האבען בעקומען טאלאנען אויף **פראדוקטען אויף פסח** צו קומען אפנעהמען די פעקלעך לויט דער פאלגענדער רייהע:

פון נומער 1 ביז 200 דינסטאג פון 6 אוונד ביז 9 אוונד
„ 201 „ 400 „ 9 „ 11
„ 401 „ 600 מיטוואך „ 9 פריה „ 2 מיטאג

גלייכצייטיג מאכען מיר בעקאנט די אלע פערזאנען, וואס ווילען עסען אין דער קיך צו קומען אפנעהמען די צעטלען שפעטסטענס ביז מיטוואך 10 פריה אין קאנצעלאריע פון פעראיין וואסכאדניא 68/70

די פערוואלטונג.

2546

בעמערקונג: די קיך ווערט איינגעארדענט אין נייעם ענגלישען זאל פאלודניאווא 10.

ייז כשר לפסח!

מיר מאכען בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז די איינציגע פערטרעטונג אויף לאדז פון דער בעוואוסטער פירמע

Eszkol Hochglobe

Warszawa

בעקומט מען צו פאבריקס-פרייזען ביי

ח. ז. גאלדבערג, פולנאצנא 14 טעלעפאן 1-3-73

הורט און דעטייל | הורט און דעטייל

בעמערקונג: ביי מיר איז אויך צו בעקומען

שפירט, וויין און ליקיער כשר לחג הפסח

10%

כשר לחג הפסח

אלע סארטען ווינען ראדזינען און אונגארישע

אויך מעהד, שפירט, ליקיערען צו קאנקורענץ-פרייזען

בעקומט מען נור ביי דער אלטער פירמע

מ. ליפער 8 אלטער מארק 8

קומט און איבערצייגט אייך!

ווארנונג!

איך ווארן די לאקאטארען פון

נאוואמיעסקא 34

קיינעם פון די יורשים קיין דירה-געלד נישט צו צאהלען ביז עס וועט ענטשיידעט ווערען פון געריכט וועמען צו צאהלען.

יעדע אינפארמאציע ערטיילט דאס ביורא פון האטעל „מאנאפאל" זאוואדזקא 7, טעגליך פון 3–6 נאכמיטאג.

מיט אכטונג

שלמה בערנהיים.

ווארנונג!

מיר ווארנען די לאקאטארען פון

זאוואדזקא 7

קיינעם פון אונזערע שותפים נישט צו געבען קיין דירה-געלד, ביז עס וועט ענטשיידעט ווערען פון געריכט וועמען צו צאהלען.

יעדע אינפארמאציע ערטיילט דאס ביורא פון האטעל „מאנאפאל" זאוואדזקא 7, טעגליך פון 3–6 נאכמיטאג.

מיט אכטונג

יוסף בערנהיים
מאניעק רעכטמאן

2539

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז.
18 אפריל 1932

די קונסט פון דיפלאמאטיע

די דיפלאמאטישע קונסט האט אין פוילען קיינ־מאל נישט געהאט קיין געלונגענע מייסטער און דרײ־בער טאקע האט פוילען אין איהר היסטארישער פערגאנגענהייט זעהר אפט נישט אויסגענוצט פער־שידענע סיטואציעס, וועלכע האבען איהר געקענט ברענגען גרויסע נוצען אויף א דיסטאנס פון צוהנ־דליגער יאהרען.

די דאזיגע מחלה פון פעהלען פון יעטוועדער איניציאטיוו, פון אפאטיע און אפגעלאזענקייט רוהם אויך אויף דער פוילישער דיפלאמאטיע זינט נאך דער מלחמה, און די געצעהלטע פרובען, וועלכע פוי־לען האט געמאכט אויפ׳ן אויסערליכען געביט, כדי צו פערשטארקען איהר אינטערנאציאנאלען אנזע־הען און דעם צוטרוי צו איהר, זענען נישט געלונגען

די ערשטע יאהרען פון פוילענס אומאפהענ־גיגקייט איז די אויסערן־פאליטיק געשטאנען אונ־טערן צייכען פון ראמאנטיק. פוילען האט, נישט האבענדיג אינגאנצען רעגולירט איהרע אלע ענ־בים מיט די שכנים אויפ׳ן מזרח, געפרובט שאפען א געוויסע פעראײניגונג פון די „לימיטראפען־מלוכות“ וועלכע גרעניצען זיך מיט רוסלאנד. דערבײ איז דער חשבון געווען, אז אין קאנצערט פון „קליינע פידלער“ וועט פוילען שפילען די ערשטע ראל. אגב וואלט אזא פאליטישער בונד געקענט געבען געווי־סע נוצען אויך אויפ׳ן ווירטשאפטליכען געביט.

לעטלאנד, עסטלאנד און פינלאנד האבען זיך אבער גיך ארויסגערוקט פון דעם עסק, מחמת זיי האבען זיך געשראקען פאר דער העגעמאניע פון פוילען און פאר דעם ברוגז פון די שכנות׳דיגע סאוויעטען.

דער פרוב צו שאפען א באלטישען בונד איז אפשר בײ דעם גאנצען ראמאנטיזם געווען דורכ־געדרונגען מיט רעאליזם, מחמת אפילו אין די בעסטע צייטען פון די פויליש־פראנצויזישע בע־ציהונגען האט מען געצווייפעלט, צי פראנקרייך וועט טאקע גרייט זיין צו ברענגען, וועלכע עס איז קרבנות פאר איהר „פריינדשאפט“ מיט פוילען.

דער פרוב פון א באלטישען בונד האט אבער שוין אין א קורצער צייט נאך דעם ווארשעווער און העלסינגפארסער צוזאמענפאהרען געפלאצט, און בײ היינטיגען טאג אין די אידעע פון אזא בונד ווייטער ווי ווען עס איז, אויף דעם זאגען עדות די בעציהונגען, וועלכע האבען זיך געשאפען אין לעטלאנד צו דער פוילישער בעפעלקערונג.

דער איינציגער בונד, וועלכען עס איז געלונ־גען פוילען צו שאפען אויף מזרח — דאס איז דער אפמאך מיט רומעניען, אבער פוילענס אנזעהען איז דערפון אויפ׳ן אינטערנאציאנאלען פארום נישט איבעריגס געשטיגען. די ירידה פון דעם דאזיגען אנזעהען דאטירט זיך אגב נאך פון דער צייט פון דער ענדעקישער ממשלה, און דערצו האט אי״ן א היפשער מאס גורם געווען אויך דער וואוקס פון דעם אויטאריטעט פון דייטשלאנד.

וואס איז שייך דער אזוי־גערופענער קליינער אנטאנט אין וועלכער פוילען האט געזאלט שפילען א דעצידירענדע ראל, איז זי פון לכתחילה אן גע־ווען א טויט־געבוירען קינד, דערבײ האט זיך פוי־לען דא אנגעטראפען אויף אזא ערנסטען און סאלידען קאנקורענט ווי טשעכאסלאוואקיע.

די איינציגע „גוט־פריינדשאפט“ מיט פראנק־רייך איז פאר די לעצטע יאהרען שטארק אפגע־קיהלט געווארען. דער שווער־פונקט פון אלע פ״אר־גען האט זיך איבערגערוקט פון דער פאליטיק אויף דער ווירטשאפט. און דא איז פוילען ווידער געבליבען נישט בעפרידיגט. אמבוילטסטען טרעט דער דאזיגער פאקט ארויס אין די כל׳ערליי פראַ־יעקטען, וועלכע ענטשטייען זאין די קעפ פון די אנפיהרענדע מער־ב־איראפעאישע מלוכה־מענער, און אין וועלכע פוילענס אינטערעסען ווערען קנאפ וואס בעווארענט.

אגב האבען זיך לעצטענס אויך די געגענזייטי־גע פויליש־פראנצויזישע בעציהונגען שטארק א וואַ־קעל־געטון, אזוי ווייט, אז אין די קרייזען פון דער פראנצויזישער דעמאקראטיע האט מען ערנ־סטע בעווארענישען וועגען בענייען דעם פראנצויזיש פוילישען אפמאך. א חוץ די פערשידענע סענטי־מענטאלע מאמענטען קומען נאך דא אין בעטראכט ריין־זאכליכע מאמענטען, וועלכע שאפען בײ דער געענדערטער פאליטישער קאנסטעליאציע געוויסע ספיקות, צי דאס בענייען דעם אפמאך מיט פוילען קען זיין נוצליך פאר פראנקרייך.

אזוי זעהט אויס דער אינטערנאציאנאלער מצב פון פוילען אין גאנץ גראבע שטריכען, און די גע־שאפענע סיטואציע לייגט ארויף גרויסע אויפגאבען נישט בלויז אויף דער פוילישער דיפלאמאטיע, אבער נישט אין א קלענער מאס אויף די יעציגע פיהרער פון מלוכה־וואגען, וועלכע זענען בערופען צו רעגולירען די אינערליכע בעציהונגען.

צ.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלביאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אווענד.
בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

די ארימקייט פון פוילישע פויער

שאפט בײ איהם א דראהענדע אונצופרידענקייט

אין דער „גאזעטא ווארשאווסקא“ שטעלט פעסט דער אלטער פוילישער שרייבער אלעקסאנדער שוויענטאכאווסקי, דער מחבר פון דער „געשיכטע פון די פויערים“ אין פוילען, אז צווישען די פויערים לאזט זיך בעמערקען א געוואלדיגע אונ־צופרידענהייט, וועלכע געהט איבער אין א האס צום איצטיגען פוילען. ער דערצעהלט א פאקט, ווי איינער א דעפוטאט פון ב. ב. איז אראפגעקו־מען אין א דארף אויף א פארלעזונג וועגען דער קאנסטיטוציע פון דריטען מאי. דער פרעלעגענט איז בעפאלען געווארען פון די פויערים, איינער האט געשריען: איך וועל דיר ווייזען א פוילישע רעגירונג! דער רעדנער וואלט נוט צושלאגען געווארען, ווען מען וואלט איהם נישט געוועזן ארויסגעראטעוועט פון די פויערים׳ס הענד. פיל מאל איז דעם מחבר אויסגעקומען צו הערען פון די פויערים אויסדריקען פון בענקשאפט נאך דער אמאליגער רוסישער און דער פרייסישער רעגירונג.

דאס איז, שרייבט שוויענטאכאווסקי, א ווײ־טאגדיגע ערשיינונג, אבער א פערשטענדליכע, און ער שילדערט א גרוילענד בילד פון דער ארימקייט און נויט, וואס הערשען אין פוילישען דארף. דער פוילישער פויער האט זיך ווידער ווי אמאל געפונען אין רעכטלאזיגקייט און אין דלות. וויפיל איהר הערט נישט, לייענט נישט און שטעלט זיך נישט פאר וועגען זיין לאגע, פערזיכער איך אייך, אז איהר זעהט נישט די ווירקליכקייט. מען דארף זי זעהן דירעקט, נישט פון א בעשרייבונג אדער פון א דערצעהלונג. אפילו א פויער, וואס פערמאגט א צעהנדליג מארג, לעבט כמעט אויסשליסליך פון קארטאפעל פוטער און אייער פערקויפט ער, זייענדיג צוגעדריקט פון די שטייערען, פיהרט ער ער ארויס לויט דער רייה אויפ׳ן מארק די קוה, פאר וועלכער ער קריגט דרייסיג, זעכציג, העכסטענס הונדערט זל. פאר א קעלבעל דריי ביז פינף זל. פאר א פעט חזיר אכציג זל. פאר אנ׳איי זעקס גראשען און פון גאנצען איינקונפט איז ער נישט אימשטאנד צו דעקען די שטייערן פון דער מלוכה און פון דער גמינע. ער פאלט אריין אין יאוש און דאן אין פולער אפאטיע.

צוערשט איז ער ווידערשפעניג און פראָ־טעסטירט, דאן קוקט ער גלייכגילטיג. ווען דער סעקוועסטראטאר נעמט בײ איהם צו אלצדינג. צי קאן מען פון איהם פערלאנגען ער זאל ליב האבען די פוילישע רעגירונג?

די דרייסטע אונפערשעהמטקייט, שרייבט ווייטער שוויענטאכאווסקי, פרובט איבערצייגען די נאאיווע מאסע, אז דער פוילישער עלענד שטעהט אין ענגען צוזאמענהאנג מיט דעם אלגעמיינעם וועלט־קריזיס און, אז דערין זענען נישטא קיין אייגענארטיגע ארטיגע סיבות. אהן ספק איז אזא צוזאמענהאנג פאראן, אבער נישט אין אזא מדרגה, ווי עס שטעלען עס פאר די, וואס ערקלערען אונ־זער ארימקייט. אין ערגעץ זענען די פעלקער נישט געפאלען אין אזא תהום פון ארימקייט... דאס וואס אין ענגלאנד, פראנקרייך, בעלגיען ווערט אנגע־רופען דלות, וואלט בײ אונז געהייסען עשירות. אזעלכע ארימע לייט, ווי בײ אונז זענען פאראן מיליאנען, איז דארט נישטא אפילו קיין הונדערטער.

די פערספעקטיווען פון די וואהלען אין פרייסען

צי האבען די היטלעראווצעס בעקומען א מעהרהייט?

דער אויסגאנג פון די פרעזידענטען־וואהלען אין דייטשלאנד מאכט לייכטער צו שטעלען דעם פראגנאז פאר די קומענדיגע וואהלען צום פרייסי־שען לאנדטאג. ווי בעקאנט, וועלען דעם קומענדי־גען זונטאג (דעם 24־טען אפריל) פארקומען וואה־לען אין די ארמיגע לאנדטאגען אין א רייה לענ־דער פון דייטשלאנד: אין פרייסען, בייערן, ווירט־עמבערג, אנהאלט און אין האמבורג. נישט קו־קענדיג אויפ׳ן בעדייטענדען צוואוקס פון די נאצ־יאנאל־סאציאליסטישע שטימען, האבען די נאציאָ־נאל־סאציאליסטען זיך נישט געזיכערט קיין מעהר־הייט אין פרייסישען לאנדטאג.

מען דארף נעהמען אין אכט, אז פרייסען איז די גרעסטע מלוכה אין דייטשען מלוכה־בונד־ און לויט פרייסען ריכטעט זיך די אלגעמיינע פא־ליטיק פון גאנצען לאנד. די פארטייען, וועלכע האבען געשטימט פאר הינדענבורג׳ן האבען בע־קומען אין פרייסען 11,8 שטימען. היטלער האט בעקומען 8,6 מיליאן, דער קאמוניסט טהעלמאן 2,2 מיל. אזוי אז פאר די רעדיקאלע פארטייען זענען אפגעגעבען געווארען 10,8 מיליאן שטימען, דאס הייסט אויף א מיליאן ווייניגער, איידער פאר׳ן פעלדמארשאל. די אבסאלוטע מעהרהייט פון די נאציאנאל־סאציאליסטען אין פרייסישען לאנד־טאג איז דעריבער זעהר פראבלעמאטיש.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז זעהר וויכ־טיג צו בעצייכענען די גאר וויכטיגע ענדערונג, וועלכע איז אריינגעטראגען געווארען אין רעגולא־מין פון פרייסישען לאנדטאג. דער רעגולאמין איז אנגענומען געווארען אויף דער לעצטער זיצונג פון פונאנדערגעלאזטען לאנדטאג, וואו ביז איצט האבען די סאציאל־דעמאקראטען און זייער קאאליצ־יע געהאט א מעהרהייט און וואו די סאציאליסטען האבען געהאלטען די רעגירונג אין משך פון יאה־רען. לויט דעם פארשלאג פון די צענטער־פארטיי־ען האט דער לאנדטאג בעשלאסען, אז אין דער צוקונפט דארף מען אויך צו וועהלען דעם פרעמ־יער־מיניסטער האבען אנ׳אבסאלוטע מעהרהייט שטימען און נישט קיין רעלאטיווע, ווי עס איז געווען ביז איצט. דערמיט רעכענען די צענטער־פארטייען צוצונעהמען בײ די היטלעראווצעס א גרויסען טרומף.

אין נייעם לאנדטאג וועט מסתם נישט די היטלעראווצעס און נישט זייערע געגנער נישט געלונגען צו בעקומען אנ׳אבסאלוטע מעהרהייט. הייסט עס, אז די בילדונג פון א נייער רעגירונג וועט ווערען אינמעגליך און די מאכט וועט מוזען בלייבען אין די הענד פון דער ביז איצטיגער סאציאליסטישער רעגירונג. עס איז זעהר אינטע־רעסאנט, צי ס׳וועט די צענטער פארטייען געלונ־גען א דאנק דעם דאזיגען רעגולאמין זיך איינצו־האלטען בײ דער מאכט. דאס וועט בעווייזען די נאהענטסטע צוקונפט.

שארפער אנגריף אויף יוד. זשורנא־ליסטען אין רומענישען פארלאמענט

בוקארעשט, (יט״א). אויף דער לעצטער זיצונג פון רומענישען פארלאמענט האט דער קוזיס־טישער דעפוטאט טריפו אינטערפעלירט די רעגי־רונג וועגען דער פערטיילונג פון זשורנאליסטישע באהן־בילעטען, אנגרייפענדיג דערבײ זעהר שארף די יודישע זשורנאליסטען, וועלכע ווערען כלומרשט פריווילעגירט דורך דער רעגירונג.

דער פארזיצער פון זשורנאליסטען־פערבאנד און דעפארטאמענט־דירעקטאר האט אפגעשטויסען די אנגריפען פון דעפ. טריפו און האט ערקלערט אז קיין שום ציוויליזירטער מענש מאכט נישט קיין אונטערשייד צווישען בראונשטיין, הערשקאוויטש, טאפעסקו אדער יאנעסקו.

אויך דער פרעמיער־מיניסטער פראפ. יארגא האט דערבײ ערקלערט: איך מאך נישט קיין אונ־טערשידען, ווייל איך זעה נישט קיין שום אונטער־שיד צווישען יוד און נישט־יוד.

יודישע קאנדידאטען בײ די פאר־לאמענט־וואהלען אין פראנקרייך

פאריז, (יט״א). די וואהל־קאמפאניע צום פראנצויזישען פארלאמענט איז אין פולען ברען. צום ערשטען מאל אין פראנקרייך בעמיהען זיך די קאנדידאטען צום פראנצויזישען פארלאמענט פון די וואהל־קרייזען מיט א בעדייטענדער יודישער בע־פעלקערונג צו געווינען די יודישע וועהלער דורך אויפרופען אין דער יודישער פרעסע און ספעציעלע וואהל־ליטעראטור פאר דער יודישער וועהלערשאפט.

צווישען די פארלאמענט־קאנדידאטען געפינען זיך אויך פיל, וואס שטעהען נאהענט צום ציוניזם ווי דער סאציאליסטישער פיהרער לעאן בלום, דער ראדיקאל־סאציאליסטישער אדוו. יודיטיל (פארזיצער פון יודישען נאציאנאל־פאנד), דער רעפובליקאנישער סאציאליסט אדוו. קארקא, דער סאציאליסט בענ־היים א.א.

בלויז אין פאריז קאנדידירען צום פארלאמענט 12 יודען, דערונטער אדוו. קארקא, אדוו. אנרי מאר־רעס, הירשאוויטש (סאציאליסט), שארל ראפא־פארט (קאמוניסט), און מר י. לעווי (סאציאליסט).

ווי מען ערווארט וועט אויך באראן מאריס דע ראטשילד, וועלכער קעהרט זיך צוריק צום געזונד נאך דער אויטאמאביל־קאטאסטראפע אין קאן, זיך בעטייליגען אין דער וואהל־קאמפאניע אלס אנטי־סאציאליסטישער דעפוטאט.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען

פראצעס פון סאוויעט איז פערנומען בײם מצות־באקען

בעת א מיטינג ווארט אויף זייז אנטי־פסח־רעדע

מאסקווע. (יט״א) דער „עמעס“ פער־עפענטליכט א בעריכט פון מאנאסטירישטשע, אין וועלכער דער קארעספאנדענט דערצעהלט וועגען פאלגענדען עפיזאד פון דער אנטי־פסח־קאמ. אניע.

דער ארטיגער סאוויעט האט צונויפגערופען א מיטינג, אויף וועלכען דער פארזיצער פון סאוו־יעט, א געוויסער סטעפעל האט געזאלט ארויסטרע־טען מיט א רעדע געגען דער רעליגיע און געגען דעם יום־טוב פסח. דער עולם איז שוין פון לאנג געווען פערזאמעלט אין זאל, אבער סטעפעל האט זיך נאך אלץ נישט בעוויזען. מען האט איהם גע־נומען זוכען און עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער איז געווען פערנומען בײ זיך אין שטוב בײם באקען מצות. איצט, שרייבט דער „עמעס“־קארעס־פאנדענט, פאדערט די גאנצע ארבייטער־בעפעל־קערונג פון מאנאסטירישטשע די דעמיסיע פון סטעפעל׳ן פון אמט פון סאוויעט־פרעזעס.

די אנטי־יודישע עקסצעסען

האבען געמאכט גריכענלאנד א שלעכטען נאמען

ערקלערט דער פארזיצער אויפ׳ן פראצעס געגען די סאלאניקער פאגראמשטשיקעס

סאלאניקי, (י. ט. א.) אין משך פון די ווייטערדיגע געריכטס־פערהאנדלונגען געגען די שולדיגע פון פאראיאהריגען אנטי־יודישען פאגראם אין סאלאניקי און אין אונטערצינדען דעם יודישען קווארטאל קאנגעלא האט דער געריכטס־פארזיצער, בעת׳ן אויסהערען די בעשולדיגטע, זיי געפרעגט, צי גיבען זיי זיך אפ א חשבון, אז די אנטי־יודישע געשעהענישען אין סאלאניקי האבען געמאכט א שלעכטען נאמען גריכענלאנד אין דער אויסלענדי־שער עפענטליכער מיינונג.

די אנגעקלאגטע האבען זיך פערענטפערט, אז זיי זענען נישט אנגעפאלען די יודען. זיי זענען בלויז געגנער פון די קאמוניסטען און פון די שלעכטע יודען, וואס פערשפרייטען קאמוניסטישע השפעות אין סאלאניקי. אייניגע אנגעקלאגטע האבען געלייקענט, אז זיי זאלען האבען געווען אין קאנגעלא־קווארטאל בעת דער שרפה און האבען פארגעשטעלט אליבי׳ס.

ווי אזוי פרץ הירשביין

איז געווארן דער גרינדער פון 1-טן יוד. ליטעראריש-דראמאטישן טעאטער

(זכרונות)

פון וו. זילבערבערג.

אין יעדער שטאדט פון דער גאנצער וועלט, וואו עס לעבען נאר יודען אין קאמפאקטע מאסען בפרט נאך דארט, וואו עס איז פאראן אנ'ארבייטער אינטעליגענץ, ביי וועמען יודיש איז די שפראך אין וועלכער זי וויל זיך אויסלעבען — ווערט איצט געפייערט דער פופציגיעהריגער יובילעאום פון דעם פיל-זייטיג טאלאנטפולען שרייבער און דראמאטורג, פרץ הירשביין.

איך וויל דא פאר די יודישע טעאטער-בעזוכער ענטפלעקען דעם צופאל, וואס האט גורם געווען, פרץ הירשביין זאל ווערען דער גרינדער פון דעם „ערשטען יודישען ליטעראריש-דראמאטישן טעאטער", וועלכער האט שוין דערנאך געדינט אלס א מוסטער צום ענטשטעהען פון דער „ווילנער טרופע", „הבימה", „אונזער ווינקעל" אין איירופע און פון „מאריץ שווארץ'ס קונסט-טעאטער" אין אמעריקא.

געשעהן איז דאס אין אדעס אין חודש נאוועמבער 1908. דארט האט אין „גייעם טעאטער" געשפילט א יודישע טרופע אונטער דער לייטונג פון יעקב ספיוואקאווסקי און שלמה קרויזע. דעמאלט האט נאך געהערשט די אינסטיטוציע פון בענעפיסען — צהרען-אוועגדען — אייגענטליך איז דאס געווען א קאפיע פון דעם רוסישען טעאטער-מנהג — יעדער בעסערער שוישפילער האט בעקומען אנ'אווענד, וואס האט געדינט נישט נאר צו פערבעסערן זיין מאטעריעלען מצב, נאר צו בעווייזען דעם עולם זיין אמת'ן געשמאק. עס פערשטעהט זיך, אז צו אזא אווענד האט דער שוישפילער לויט זיין געשמאק אויסגעוועהלט א בעסערע פיעסע, וואס געוועהנליך וואלט די דירעקציע נישט געוואגט אויפצופיהרען מורא האבענדיג פאר א מאטעריעלען דורכפאל. אייגענטליך איז דאס געווען א מין עקזאמען: האט דער עולם זיך ווארים אפגערופען און אנגעפילט דעם טעאטער בעת א בענעפיס, איז געווען א סימן, אז דער שוישפילער איז פאפולער און ער איז שוין געווען זיכער אנגאזשירט צו ווערען מיט א העכערן געהאלט, און ווען עס איז געשעהן דער היפוך — האט ער זיך געדארפט זוכען א שטעל אין אנ'אנדערער שטאדט. פון דעם שנאררישען מנהג פון ארומגעהן אין די הייזער פערקויפען בילעטען האט מען דעמאלט קיין אהנונג נישט געהאט — עס וואלט דעמאלט געווען א פחיתת הכבוד. עס פערשטעהט זיך, אז יעדער שוישפילער האט צו אזא אווענד צוגעגרייט די פיעסע לויט זיין געשמאק. איך האב דעמאלט צופעליג בעקומען פון ווילנא אנ'עקזעמפלאר פון פרץ הירשביין'ס נייעסטע דראמע „די נבלה", וועלכע האט אויף מיר געמאכט א געוואלדיגען איינדרוק און איך האב בעשלאסען די פיעסע שטעלען צו מיין צהרען-אווענד. מיינע חברים האבען מיך פשוט אויסגעלאכט, ווען איך האב פאר זיי פארגעלייענט די פיעסע, נור מיין עקשנות און ליבע צום בעסערען טעאטער האבען איבערגעוואויגען זייער סקעפטיציזם און איך האב מיך גענומען מיט חשק צו די פראבען. א טאג פאר מיין בענעפיס, ווען איך בין געקומען אין דער פריה צו דער פראבע — איך געדענק עס, ווי ס'וואלט ערשט נעכטען געשעהן — שטעה איך מיר אזוי פאר'ן „נייעם טעאטער" און ווארט אויף מיינע חברים, וועלכע האבען דורך אגב ליב אביסעל צו פערשפעטיגען, דער שנייפאלט, אין די פיס איז גישקשה'דיג קאלטליך, קומט צו צום טעאטער א יונגער מאן, לייענט מיט התמרה דעם אפיש און פרעגט מיך בזה הלשון:

„זייט מוחל, איהר זייט אודאי א שוישפילער"?

„יא" — ענטפער איך.

„איך בין פרץ הירשביין, דער מחבר פון דער פיעסע, וואס איהר אנאנסירט אויף מארגען".

איהר קענט אייך פארשטעלען מיין איבעראשונג. איך האב איהם גלייך געבעטען, ער זאל מיר טון א טובה און בייוואויגען א פראבע, און אויב ער וועט זעהען א פעהלער, זאל ער איהם אויסבעסערן. מיר האבען זיך גענומען צו דער עבודה מיט א לאמפען-פיבער, וואס מיר האבען שוין לאנג נישט געפיהלט, אבער פרץ הירשביין איז געזעסען בעת דער גאנצער רעפעטיציע רוהיג, קאנצענטרירט און קיין איין בעמערקונג נישט געמאכט, צי אויס טאקט, וואס איז אזוי כאראקטעריסטיש פאר איהם, צי ס'איז איהם טאקע געפעלען — נאר איינס איז געווען זיכער, אז די ערנסטע בעציהונג מצד אלע אנטיילנעהמער האט אויף איהם אנגענעהם געווירקט, אזוי אז צום סוף האט ער מיך געבעטען, צי קען ער נאך קריגען עטליכע בילעטען אויף דער פארשטעלונג פאר דעם „זיידען" — מענדעלע מוכר ספרים, פאר ביאליק'ן, ראווניצקי'ן און שאפיר'ן. קיין בילעטען זענען שוין כמעט נישט געווען, א חוץ עטליכע לאזשען, און ווען איך האב איהם געגעבען א לאזשע, האט ער ארויסגענומען געלד און בעצאהלט און פאר קיין פאל נישט געוואלט נעהמען אומזיסט, וואס קען אויך דינען אלס א שטריך צו זיין כאראקטער.

דער בענעפיס-אווענד איז פערוואנדעלט געווארען אין א דעמאנסטראציע פאר דער יונגער דעמאלט יודישער ליטעראטור און פאר זיינע כהנים.

ווען מענדעלע, ביאליק, ראווניצקי, לעווינסקי, הירשביין, שאפיר און אנד. האבען פערנומען זייערע ערטער, האט דאס גאנצע טעאטער אויפגעציטערט פון אוואציעס און אזוי ווי די פארשטעלונג איז געשפילט געווארען מיט יענעם הייליגען ברען, וואס נאר שוישפילער ווייסען וואס דאס איז — קען מען שוין האבען א בעגריף, וואס פאר א יום-טוב'דיגע שטימונג עס האט געהערשט סיי ביים עולם, סיי ביי די שרייבער און סיי ביי די שוישפילער. און אט דער אווענד האט עס גורם געווען, אז פרץ הירשביין, צוזאמען מיט מיר, מיט בעטי דאלסקא, שאפיר, ווערישע, — איצט אנ'אנפיהרער פון „גאסאיזדאט", — און מיט עטליכע שילערינס פון דער רוסישער דראמאטישער שולע, זאלען לעגען דעם גרונדשטיין צום בנין, וואס האט זיך דערנאך קונה שם געווען אלס דער ערשטער „יודישער דראמאטיש-ליטעראר ישער טעאטער", וועלכען די רוסישע פרעסע האט נישט אנדערש גערופען, ווי, „דער יודישער קונסט-טעאטער אונטער דער פיהרונג פון פרץ הירשביין".

גרים אין פערשידענע צייטען

צוליב פערשידענע סבות זענען זיך קריסטען מגייר

מיר ווייסען, אז קריסטליכע מיידלעך און פרויען זענען זיך מגייר און נעהמען אן דעם יודישען גלויבען, ווי די סטאטיסטיק בעווייזט, בלויז צוליב ליבע און היראט מיט יודישע מענער. קיין רעליגיעזע איבערצייגונג איז ביי זיי נישטא. עס פאסירען אויך פיל פאלען, אז קריסטליכע מענער זענען זיך מגייר צוליב ליבע און היראט און נישט צוליב רעליגיעזער איבערצייגונג. און נישט בלויז ליבע, נאר אויך אנדערע אורזאכען קענען בעוועגען קריסטען זיך מגייר צו זיין.

אזוי, צום ביישפיל, דערצעהלט די וויענער סאציאליסטישע „ארבייטער צייטונג" פון א פאל, וואו קריסטליכע ספארט-לייט האבען אנגענומען דעם יודישען גלויבען — ווי אונגלויבליך דאס זאל נישט קלינגען — צוליב פוטבאל שפיל.

אין וויען עקזיסטירט דער וועלט-בעריהמטער יודישער ספארט-פערבאנד „הכח". ער איז דער סאמע גרעסטער און בעסטער ספארט פערבאנד. נישט-יודען קענען אין „הכח" נישט זיין קיין מיטגלידער, לויט די סטאטוטען פון הכח-פערבאנד.

האט פאסירט א טשיקאווע געשיכטע, אז איינציגע וויענער קריסטליכע ספארט-לייט פון פוט-באל שפיל, וועלכע האבען געוואלט דווקא ווערען מיטגלידער פון „הכח" און נישט געקענט, צוליב זייער קריסטליכקייט, האבען זיך דא נישט לאנג ענטשלאסען מגייר צו זיין זיך, זיי האבען אנגענומען דעם יודישען גלויבען און זענען דערנאך געווארען מיטגלידער פון הכוח און כשר'ע יודען.

איך אליין האב צוריק מיט יאהרען אין לעמבערג געהאט א פריינד, א גר, א קאצאפ, דער זוהן פון א רוסישען פויער. וועלכער איז אנטלאפען פון זיין היים קיין גאליציע, און אין עלטער פון 18 יאהר, האט ער זיך ביים טשארטקאווער רבי'ן מגייר געווען און איז געווארען א פרומער יודישער בחור. ביי דעם גר איז די אורזאכע פון זיין בייטען די רעליגיע געווען א ליבע צו יודישע.... מאכלים, ווי: יודישע פיש, טשאלענט, קוגעל, קניישעס, חלה, פורים-קוילעטש, מצה, חרוסת, מרור און נאך אזוינע גוטע זאכען. צוליב וועלכע עס לוינט זיך צו ווערען א שטיקעל יוד, דער לעמבערגער גר האט געהייסען אברהם בן אברהם ראפאפארט, און איך האב געוואוינט צוויי יאהר אלס אונטערלאקאטאר אין זיין הויז.

אין אלגעמיין איז עס א פאקט, וועלכער ווערט פון דער יודישער געשיכטע בעשטעטיגט, אז ביי אלע גרים, אין פערלויף פון די צייטען, איז געווען א ליבע צו יודישקייט, אהער די אידעאליסטישע רעליגיעזע איבערצייגונג האט זיי געטריבען אנצונעהמען דעם יודישען גלויבען. מיר אלע ווייסען די וואונדערבארע קינסטלערישע ערצעהלונג „רות". פון תנ"ך. „דיין גאט איז מיין גאט, דיין פאלק איז מיין פאלק", האט זי געזאגט צו נעמי'ן.

די געשיכטע דערצעהלט אונז, אז אין ערשטען יאהרהונדערט נאך דער רוימיש-יודישער מלחמה און נאך דער צושטערונג פון בית-שני, איז אין דעמאלסדיגען געצענדינערישען רוים, אין די העכסטע קרייזען פון די רוימישע פאטריציער (פרידצים) אנגעגאנגען א בעוועגונג פון אננעהמען דעם יודישען גלויבען. די פארנעהמע, געבילדעטע רוימער, וועלכע האבען זיך בעקענט, אונטער'ן איינפלוס פון די יודישע פליכטלינגע פון ארץ-ישראל מיט דער יודישער רעליגיע, האבען זיך אזוי פערקאכט אין יודישקייט און זיך אנגעזאפט מיט יודיש-רעליגיעזען גלויבען, אז זיי האבען פערלאזען זייער רייכען, בעקוועמען און גליקליכען געצענדינערשען לעבען און זיך מגייר געווען. פאר זיי האט דער געניאלער יודישער היסטאריקער פון יענע אלטע צייטען, יאזעפוס פלאוויוס (יוסיפון), פערפאסט א יודישע געשיכטע אין דער לאטיינישער שפראך. ער האט געשריבען די געשיכטע פון די יודישע מלחמות מיט די רוימער, אין וועלכער ער האט פערהערליכט די העלדענטאטען פון די יודישע קעמפער (כאטש ער אליין איז אלס גענעראל געווען א שטיקעל פערועטער).

די דעמאלסדיגע בעוועגונג מגייר צו זיין זיך, איז ביי די פארנעהמע רוימער געגאנגען אזוי ווייט, אז דער גרויסער רוימישער דיכטער ווירגיל, וועלכער האט געלעבט אין יענער צייט, האט אין א פאעמע געקלאגט אויף דעם „חורבן" פון די „אכטוניגע רוימער" און האט אפגעשפעט פון די פארנעהמע רוימישע גרים, וועלכע היטען אפ די יודישע דינים, האלטען שבת, עסען נישט קיין חזיר פלייש. זייער צאהל ווערט אלץ גרעסער, אזוי, אז עס וועט באלד נישט בלייבען אין רוים קיין עכטער רוימער אויף א רפואה, — האט ווירגיל געקלאגט.

אין עטליכע יאהרהונדערטע שפעטער, האט א גאנץ פאלק, ערגעץ פון די אורא-בערג, צווישען אזיע און איירופע, אנגענומען דעם יודישען גלויבען. דאס זענען געווען די כאזארען (כוזרים), פון וועלכע עס איז היינט קיין זכר נישט פערבליבען, אבער דאס טיפע רעליגיעז-פילאזאפישען ווערק פון רבי יהודה הלוי „כוזרי", וועלכעס דער פילאזאף און גרויסער דיכטער האט געשריבען אונטערן איינדרוק פון דעם מגייר זיין זיך פון די כוזרים, איז נאך היינט אנ'אוצר אין דער יודישער רעליגיעזפילאזאפישער ליטעראטור.

דער היסטאריקער היינריך גרעץ דערצעהלט אונז פון פיל אידעאלאגישע גרים אין פערלויף פון דער יודישער געשיכטע, איינער א גלח און געלעהרטער, וועלכער האט זיך צוריק מיט אייניגע יאהרהונדערט מגייר געווען אין פראנקרייך, האט מיט זיין בעגייסטערונג פאר יודישקייט געבראכט צרות אויף יודען. דער גלח, דערצעהלט גרעץ, האט באכהער, אלס יוד, פערפאסט קאמף-שריפטען געגען זיין פריהערדיגען גלויבען, געגען דעם קריסטענטום אין וועלכע ער האט מיט א ביסעל גראבע און בעליידיגענדע אויסדריקען געמאכט אש און בלאטע פון קריסטענטום און פון יעזוס קריסטוס.

די קאטוילישע גלחים און יודען-פיינד האבען דאן פאר די קאמף-שריפטען פון דעם גר געמאכט פעראנטווארטליך און פערפאלגט אלע יודען.

בעקאנט איז אויך די ערשיטערענדע געשיכטע פון דעם יונגען פוילישען אדעלמאן, גראף פאטאצקי, וועלכער האט זיך צוריק מיט דריי הונדערט יאהר מגייר געווען אין פוילען אויס רעליגיעזער איבערצייגונג, און אנגענומען דעם יודישען גלויבען. די גלחים האבען איהם פערברענט אויפ'ן שייטערהויפען, און יודען פערעהרען זיין אנדענקען אלס „גר צדק".

היינט פרעמיערע!

פרעכטיגער פילם געשאפען אויפ'ן גרונד פון דער פרעכטיגסטער ערצעהלונג פון בעקאנטען שרייבער

TEODOR DREISER א. נ.:

אמעריקאנער טראגעדיע

רעזשי פון בעקאנטען רעזשיסער Sternberg.

מעכטיגע דראמע פון מענשליכע לײדענשאפטן, בליטשנדער ליבענס-חעג, רוף פון קערפער, פלוכט פון שאנדע און טויט-שטראף.

אין די הויפטראלען:

Sylvia Sydney i Philips Holmes

אויסערן פראגראם: קלאנג-צייטונג פון Paramount אין דער פוילישער שפראך ווי אויך לאנד-אקטואליטעטן.

אנהייב היינט 1 בייטאג, אין געוו. טעג 4.30

פאפולערע פרייזען פון די פלעצער.

הנחה בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונג.

פרויען-פיש

א אמת'ע געשיכטע, וואס קלינגט ווי א קינדער-מעשה'לע

מיט א געוויסער צייט צוריק האט זיך אין איינער פון די אמעריקאנער צייטונגען בעוויזען פאלגענדע ידיעה:

„די אלע, וועלכע מיינען, אז רוסאלקעס זענען דא נאר אין קינדער-מעשה'לעך, האבען א געלעגענהייט זיך איבערצוצייגען, אז זיי זענען אין א טעות.

אין צפון-מעקסיקע בעווייזען זיך אויף איינער פון די אזיערעס יעדען אווענד רוסאלקעס. דאס זענען וואונדער-שעהנע בעשעפעניש, ביי וועמען די אויבערשטע טייל פון קערפער איז עהנליך צו פרויען-גופים, אבער דער אונטערשטער טייל האבען זיי אנשטאט פיס א זעהר גרויסען עק.

הונדערטער מענשען האבען מיט זייערע אויגען געזעהן די רוסאלקעס, מען האט אפילו געזעהן געצוי די שטריכען פון פנים, א סך יונגעלייט האבען זיך שטערבליך פערליבט אין זיי, דרעהען זיך ארום ווי משוגעים אויף די ברעגען, זוכענדיג א געלעגענהייט זיך צו בעקענען מיט די שעהנע רוסאלקעס.

עס איז זיך לייכט פארצושטעלען, וואס פאר א ווירקונג די דאזיגע סענסאציאנעלע ידיעה האט געבראכט. פונקט ווי פרומע מאכמעדאנער פאהרען אין זייער הייליגער שטאט מעקא, אזוי האבען טויזענדער ראמאנטישע אמעריקאנער געשטראמט צו דער אזיערע, כדי צו זעהן די שעהנע רוסאלקעס. אמעריקאנער זענען זעהר א פראקטיש און קריטיש פאלק, אבער אפילו זיי זענען געווארען פער'כישופ'ט פון דעם, וואס עס איז זיי אויסגעקומען צו זעהען.

שטעלט זיך פאר א בילד: ביינאכט פלעגען זיך ביים שיין פון דער לבנה בעווייזען וואונדער-שעהנע געשטאלטען פון רוסאלקעס מיט לאנגע פראכטפולע האר. דא בעווייזען זיי זיך אויף דער אויבערפלאך פון וואסער, דא פערשווינדען זיי.

עס האבען זיך געפונען דרייסטע יונגעלייט שווימער, וועלכע פלעגען זיך אריינווארפען אין וואסער און אנהויבען א געיעג נאך די שעהנע רוסאלקעס, אבער יענע פלעגען גלייך פערשווינדען.

צווישען די, וועלכע זענען געקומען צו דער אזיערע בעוואונדערן די רוסאלקעס האט זיך געפונען דער יונגער, שעהנער זוהן פון מיליאנער האסטינגס, ער האט זיך אין איינער פון זיי שטערבליך פערליבט, אזוי, אז ער האט פשוט קיין רוהע נישט געקענט געפונען.

גרויס איז געווען די פערוואונדערונג פון זיין פאטער, דעם אלטען מיליאנער, ווען דער זוהן איז א געוויסען פריהמארגען אריינגעגאנגען צו איהם און געזאגט:

— פאטער, איך בין פערליבט!

— אין וועמען, מיין טייערער זוהן? האט ער געפרעגט.

— אין א רוסאלקע.

דער אלטער מיליאנער איז אזש אויפגעשפרונגען פון ארט.

— איך ווייס, אז מען פערליבט זיך אין פילם אקטריסעס, אין כאריסטקעס, אין סוביעקטינס, אבער אין רוסאלקעס.... מעסט אויס דיין טעמפעראטור, מיין זוהן.

אבער זעהעגדיג, אז דער זוהן איז ערנסט פערליבט אין דער האלב-פרוי, האלב-פיש, האט ער צוגעזאגט א גרויסע בעלוינונג דעם, וואס עס וועט כאפען די רוסאלקע.

דא האט זיך ארויסגעוויזען די גאנצע זאך: דער אייגענטימער פון האטעל, וואס געפינט זיך נעבען אזיערע, האט וועלענדיג ארויסרופען א פערר־אינטערעסירונג מיט דער געגענד אין אמעריקע, געדונגען צוויי ארימע סטודענטינס, וועלכע קענען גלענצענד שווימען, וועלכע האבען פאר א קליינער בעלוינונג זיך אונטערגענומען צו שפילען די ראל פון פרויען-פיש, זיי פלעגען יעדען אווענד אנטון אנ'עק און אזוי ארומשווימען איבער דער אזיערע.

דער סוף פון דער געשיכטע איז א גאנץ פרעהליכע: דער יונגער מיליאנער האסטינגס האט חתונה געהאט מיט איינער פון די ארימע סטודענטינס.

——=[:O:]=——

די אלטע יודישע קולטור-צענטרען איז פראַנקרייך

אַ אינטערעסאַנט קאַפּיטעל פון יודישער געשיכטע איז פּראָוואַנס

פון ד. דרוק

איינער פון די בעדייטענדע יודישע קולטור־צענטערן, וועלכע זענען אויסגעבויט געוואָרען אין אייראָפּא אין גאַנץ טיפען מיטעלאַלטער, איז געווען דער זידליכער טייל פון פראַנקרייך, פּראָוואַנס, אָדער ווי ער ווערט אָנגערופען אין די העבּרעאישע שריפטען מיט דעם אַלטען רוימישען נאָמען פּראָווינציא. עס איז נישט גענוי בעקאַנט די צייט, ווען די יודען האָבען אָנגעהויבען דאָרטען אַריינצוקומען. עס איז אָבער קיין ספק נישט, אַז זיי האָבען זיך דאָרט בעזעצט אין גאַנץ אַלטע צייטען. די יודען, וואָס זענען געבראַכט געוואָרען קיין רוים, האָבען זיך צושפּרייט איבערן לאַנד און האָבען דערלאַנגט אַזש קיין גאַליען—דאָס איצטיגע פראַנקרייך, — וועלכע איז דעמאָלט געלעגען אונטער דער רוימישער הערשאַפט.

די אַלטע רוימער, וועלכע זענען געווען גענוג געבילדעט און האָבען גאַנץ גוט פערשטאַנען ווי אַזוי צו פערשקלאַפען אונטערדריקטע פעלקער, ב׳שם ערגער ווי די היינטיגע ציוויליזירטע הערשענדע פעלקער, האָבען אָבער ביי זיך אין לאַנד בעהאַנדעלט די בעזיגטע עטוואָס בעסער, ווי פיל קולטור־העלדע אומות פון אונזער צייט. די בעזיגטע יודען האָבען אין דער רוימישער אימפּעריע געלעבט רוהיג און האָבען גענאָסען פון אַלע פרייהייטען און רעכט צוגלייך מיט אַלע רוימישע בירגער. די געצענדיגע רישע פעלקער פון די פּראָווינצען, וועלכע זענען געלעגען אונטער דער הערשאַפט פון דער רוימישער אימפּעריע האָבען געלעבט מיט יודען גוט. זיי האָבען זיך זאָגאַר געלערנט ביי די יודען און פון די יודען. מיט דעם מאָמענט אָבער, ווען דאָס קריסטענטום, די נייע רעליגע, האָט זיך אָנגעהויבען ביסלעכווייז איינצובירגערען אין די רוימישע לענדער האָבען זיך די בעציהונגען צו די יודען אָנגעהויבען צו פערערגערען. די גרויסע און הויכע ליבע ,וועלכע די נייע אמונה האָט געזאָלט ברענגען אויף דער וועלט, האָט זיך גענומען אויסדריקען מיט שנאה, מיט האַס, מיט פערפאָלגונגען פון יודען. איבערהויפּט האָט זיך די לאַגע פון די יודען אָנגעהויבען פערערגערען מיט׳ן אונטערגאַנג פון דער רוימישער אימפּעריע און דאָס קריסטענטום איז געוואָרען די הערשענדע אמונה אין דער מלוכה. דעמאָלט זענען אַלע טרפנה׳נע מיטלען כשר געוואָרען. רדיפות, אָנפאַלען, שקרים און נידערטרעכטיגע בלבולים זענען געוואָרען אַן׳אונטיילבאַרער חלק פון דעם נייעם הערשענדען גלויבען.

אַ נייער ליכטיגער שטראַל אין דעם דאָזיגען פינסטערען מיטעלאַלטער האָט בעלויכטען די דאָזיגע יודישע וועלט ביים אויפשטייגען פון קאַרל דעם גרויסען אין אַכטען יאָהרהונדערט. עס ווערט דערצעהלט, אַז די יודען פון גאַרבאָן, די הויפּטשטאָט פון פּראָוואַנס האָבען קאַרל׳ען געהאָלפען פערנעהמען די שטאָט און מחמת דעם, האָט ער אַלס בעלוינונג אָוועקגעגעבען די יודען אַ דריט־חלק פון פערנומענעם שטאָטישען באָדען. עס איז אַגב אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען היסטאָריש, אַז נאָך ביז׳ן אָנהויב פון פירצעהנטען יאָהרהונדערט זענען אין גאַרבאָן געווען פיל יודען, וואָס זענען געווען גרויסע לאַנד־בעזיצער און זענען געווען אנערקענט פון דער רעגירונג אַלס פּרינצען. דאָס האָבען די קריסטליכע פיהרער נישט געקענט פערטראָגען. דער פּויפּסט סטעפאַן דער דריטער האָט נישט געקענט צוזעהן ווי אַזוי מען בעהאַנדעלט יודען אַזוי גוט, האָט ער געשריבען צום בישאָף פון גאַרבאַן, אַז עס איז פשוט נישט שעהן און נישט ריכטיג, אַז מען זאָל די יודען גוט בעהאַנדלען.

דיזעלבע העצע געגען יודען איז אָנגעגאַנגען אין דער צייט פון דער הערשאַפט פון לודוויג דעם פרומען, קאַרלס זוהן. עס איז אויסגעקומען, אַז דאָס פאָלק אַליין האָט מיט יודען געלעבט אין גוטע בעציהונגען און בלויז די קירכליכע טאַטעס זענען עס געווען, וואָס האָבען מיט זייער שנאה צו מענשען פערגיפטעט די וועלט. צו יענער צייט אָבער האָבען זייערע העצעס ווייניג וואָס געהאָלפען, וואַרום קאַרל דער גרויסער און אויך זיין זוהן לודוויג זענען געווען קלוגע הערשער און האָבען זיך נישט געלאָזט פערפיהרען פון די קירכליכע טאַטעס, זיי האָבען זיך צו די אַלע רייד געגען יודען, אַפילו ווען זיי זענען געקומען פון פּויפּסט אַליין נישט צוגעהערט און האָבען דווקא געגעבען די יודען הויכע אַמטען אין דער מלוכה.

דערמיט אַליין האָבען זיך אָבער די גרויסע טאַטען פון קאַרל דעם גרויסען נישט געענדיגט, ביי דער פּאָליטישער און עקאָנאָמישער סטאַביליזאַציע פון דער גרויסער פראַנקישער מלוכה.

די יודען, וואָס האָבען געלעבט אין פּראָוואַנס זענען נאָך נישט געווען געשטאַנען אויף אַ הויכער קולטורעלער שטופע. עס זענען גאַנץ ווייניג נעמען בעקאַנט פון יענער צייט, וואָס זאָלען האָבען געווירקט אין יודענטום. עס ווערט דעריבער דערצעהלט, אַז קאַרל דער גרויסער, וועלכער איז געווען אַ גרויסער ליבהאָבער פון בילדונג, האָט אויך געוואָלט אַריינברענגען קולטור אין די יודישע רייהען און צוליב דעם, האָט ער זיך געהאַט געווענדעט צום בעריהמטען אראַבישען הערשער הארון על ראשיד און איהם געבעטען, ער זאָל איהם שיקען אַ גרויסען יודישער געלערנטען, וואָס זאָל העלפען אויפהויבען דעם קולטורעלען ניוואָ פון די יודען אין זיין מלוכה. דער אַראַבישער הערשער האָט איהם דאַן געהאַט געשיקט איינעם רבנו מכיר, וועלכער האָט געהאַט געשטאַמט פון אַ פערצווייגטער פאַמיליע גאונים אין בבל, און קאַרל דער גרויסער האָט איהם בעזעצט אין גאַרבאָן, פּראַוואַנס. רבנו מכיר האָט דאָרטען געהאַט געגריגדעט אַ ישיבה, און אַזוי אַרום איז גאַרבאָן מיט דער צייט געוואָרען אַ בעוואוסטער תורה צענטער.

צווישען די אַלע פערשידענע קולטור־צענטרען אין דער מיטעלאַלטערליכער יודישער וועלט, האָט פּראָוואַנס פערנומען אַן׳אייגענאַרטיגען פּלאַץ, זי איז נישט דערגאַנגען צו דער הויכקייט פון שפּאַניען, וועלכע האָט אַרויסגעגעבען בעריהמטע, אָריגינעלע יודישע דענקער, דיכטער, וויסענשאַפטסלייט און פאָרשער, און האָט זיך אויך נישט געקענט פערמעסטען מיט די תלמוד׳ישע געלעהרטע פון נאָרד־פראַנקרייך, וועלכע האָט געהאַט אַרויסגעגעבען רש״י׳ן מיט די בעלי התוספות. זי איז נישט געווען גענוג אָריגינעל און נישט זעלבסטשטענדיג שעפעריש. זי האָט אָבער דערפאַר סינטעטיזירט ביידע קולטורען, פּראָוואַנס האָט איבערגענומען די גראַציע פון געדאַנק און פאָרשונג, ווי אויך דעם ליבעראַלען גייסט פון דעם אַמאָליגען שפּאַניען, און גלייכצייטיג אויך די ערנסטקייט און טיפע פרומקייט פון די יודישע געלעהרטע אין נאָרד־פראַנקרייך. פון דרום־זייט איז זי בעאיינפלוסט געוואָרען פון דער יודיש־אַראַבישער קולטור און פון עכטע אַראַבישע פילאָזאָפישע שאַפונגען און פון צפון־טייל איז זי געפאַלען אונטערן איינפלוס און ווירקונג פון די דאָרטיגע תלמודישע געלעהרטע און זי האָט זיי ביידען פעראייניגט אין איין האַרמאָנישער גאַנצקייט.

אַ בעדייטענדע ווירקונג האָט אויף די פּראָוואַנסער יודען געהאַט אויך די אַרומיגע סביבה. די קריסטליכע פּראָוואַנס איז אויך געווען פרייער, מעהר אומאָפּהענגיג אין געדאַנק. עס זענען געווען פיל קריסטען, וועלכע האָבען לחלוטין נישט געוואָלט זיך נאָכשלעפען נאָכ׳ן פּויפּסט. דאָס זענען געווען די אַלבינעזער. די אַפּיקורסים פון דער אָרגאַניזירטער קירך, זיי האָבען געהאַלטען, אַז די קריסטען זענען אַראָפּ פון גלייכען וועג, אַז זיי זענען נישט קיין אמת׳ע קריסטען. עס זענען צווישען זיי געווען אַזעלכע, וואָס האָבען געזאָגט אָפען, אַז דאָס יודענטום איז זיי טיפער איינגעבאַקען אין האַרצען, ווי דאָס קריסטענטום. די אַלבינעזער זענען דערפאַר בעשטראָפט געוואָרען פון פּויפּסט — מיט מלחמות, שחיטות און אינקוויזיציעס, וועלכע זענען, אגב, צוערשט אָנגעווענדעט געוואָרען אויף אָט די קריסטען און שפּעטער אויך אויף יודען. עס פערשטעהט זיך, אַז די גרויסע בעוועגונג האָט געמוזט האָבען אַ געוויסע ווירקונג אויך אויף דעם יודישען געדאַנק.

אויב אָבער פּראָוואַנס האָט נישט געהאַט געגעבען אַזעלכע ריזען ווי שפּאַניען און נאָרד־פראַנקרייך, האָט זי אָבער דאָך אַרויסגעגעבען בעריהמטע פערזענליכקייטען, וואָס זיי האָבען געלויכטען אין דער יודישער וועלט אין זייער צייט, און מאַנכע אויך אין אַלע שפּעטערדיגע צייטען און האָבען אויסגעאיבט אַ גרויסען איינפלוס נישט נאָר אויף דער יודישער וועלט אַליין, נאָר זאָגאַר אויך אויף דער קריסטליכער וועלט.

און נישט בלויז גאַרבאָן אַליין האָט געהאַט גרויסע פּערזענליכקייטען, אויך אַנדערע שטעט, ווי לונעל, בעזיער, מאָפּעליע און מאַרסייל, האָבען געהאַט גרויסע תלמידי חכמים. אַ בעקאַנטער יודישער געלעהרטער געהט אַוועק אַזוי ווייט און זאָגט, אַז די גאונים פון גאַרבאָן זענען געווען אַזוי בעדייטענד ווי די גאונים פון בבל, און דאָס איז גאָרנישט קיין קליינער אַטעסטאַט.

אַזוי רעכענט זיך די געגענד פּראָוואַנס אין פראַנקרייך פאַר איינעם פון די עלטעסטע יודישע קולטור־צענטערן אין אייראָפּע.

צו דער ליקווידאציע פון היטלערס פריוואטע ארמע אין דייטשלאנד

דאָס בילד שטעלט פאָר ווי היטלער מאַרשירט פאַר זיינע אַטאַקע־אַבטיילונגען. אין ווינקעל דער שעף פון היטלער׳ס שטאַב רעהם.

Dr. med. REICHER
פאַלודניאַווא 28, טעל. 20193
ספּעציאַל־ארצט פאַר מענער־שוועכע־בעהאַנדלונג
געעפנט אָן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אָווענד
זונטאָג און יום־טובים פון 9 — 1 ביטאָג.

י. חאַמסקי.

פרעמדע פענסטער

(ערצעהלונג)

— וואָס־זשע בלייבט?
— פרעג נישט.
— ווייטער: פרעג נישט!
ראַשעל... קליינע... מיין מיידעלע...
— אָבער אין שטוב פרעגט מען דאָך. דער טאַטע איז בייז. די מאַמע זאָגט אַלע טאָג: — מען האָט דיך נעכטען ווייטער געזעהען מיט איהם...
— ראַשעל, מיידעלע, וואָס זאָל איך טון?
— וואָס זאָלסטו טון? — איך ווייס? —

ביידע שווייגען ווייטער, אָבער איהרע אויגען זענען גרויס און בלוי. העלער געוואַשענער בלוי, ווי די האָר — העל בלאָנד און די הענד, העל ווייס. אַזוי ווי מען לייענט אין די ביכלעך. העלע, שמאָלע אַקסלען. העלע אָרעמס מיט דינע שניירלעך אָדערן. פונקט ווי מען דערצעהלט אַמאָל: —
— אַ הערליכע בלאָנדע מיט בלויע, אַהער גרויסע אויגען, ווי אַ חלום... טאַקע פונקט אַזוי און דערצו נאָך אַ קליינע, אַ פיינע, אַז מען קען צו איהר אַנדערש נישט זאָגען ווי: —
— מיידעלע! —
נאָר זי פרעגט, זי פערענטפערט זיך:
— די מאַמע פרעגט?
און מען דאַרף ענטפערן.
וואָס ענטפערן.

* * *

— אפשר זאָלען מיר זיך צוגעהן?
— קליין מיידעלע, וואָס רעדסטו?
— טאַ, וואָס־זשע וועט זיין?
— פרעג נישט.
— אַמאָל מוז איך דאָך פרעגע
— טאָ, וואַרט נאָך צו.
— וואַרטען?
— יאָ, יאָ.

די העלע, דינע הענד נעהמען אַרום אַ מידען שווערען קאָפּ. ווייכע, דינע און קיהלע הענד. די גרויסע העלע אויגען ווייס און שטיל.
— ראַשעל, וואָס טראַכסטו?
— פון סוף....
— איך זעה עס שוין....
— פאַרוואָס, מיידעלע?
דער מידער קאָפּ פאַלט שווערער צו די העלע שמאָלע אַקסלען. עס וועהט זיך אַ שטילע און שטאַרקע צוגעבונדענקייט. די גרויסע צוגעבונדענקייט.
— פאַרוואָס רעדסטו אַזוי, ראַשעל?
— ווייל איך האָב מורא פאַר דעם סוף... פאַר דעם וועהטאָג.
— ראַשעל ביזט נאָך אַזוי יונג.
— אָבער איך ווייס שוין וואָס הייסט: צושיידונג.
— האָסט שוין געליבט?
— יאָ? —
— און איצט, ראַשעל?
— איצט ליב איך ווייטער....
— מיידעלע, קליין, טייער מיידעלע...

* * *

— קענסט שטאַרק ליבען, ראַשעל? —
— יאָ...
— ביז... פערגעסען זיך?
— ביז... אָנשטענדיגקייט!—
— קליין מיידעלע, נעהם מיך אַרום... נאָך.
— לאָז אָפּ... לאָז אָפּ....
— ראַשעל, קעהר זיך נישט אָפּ פון מיר.
— ניין... ניין.... איך וויל נישט. פערלעש נישט דעם לאָמפּ... לאָז...
— ענטשולדיג... נו... ענטשולדיג... ראַשעל.

דאָס בלאָנדע קעפּעל פאַלט אַראָפּ אין קליינע צאַרטע דלאָניעס. די גרויסע אויגען זענען פול מיט טרעהרען. די נאָז־פליגלען צאַפּלען, די שמאָלע אַקסלען פאַלען זיך צונויף.
— וויין נישט, ראַשעל.... איך האָב עס נישט געוואָלט....
הערצער קלאַפּען.
— ראַשעל....
בלייבט זי לאַנג שטעהען ביים פענסטער. די אויגען גרויס צועפענט אין דער נאַכט אַריין.
— זעהסט....
ענטקעגען אויף דער צווייטער זייט גאַס, איז אָפען אַ פרעמד פענסטער, אַ מאַן זיצט מיט אַ יונגער פרוי. דער מאַן לייענט אַ צייטונג. די יונגע פרוי שטריקט אַ זאָק. דער מאַן הויבט זיך אויף און געהט צו צו דער פרוי, נעהמט זי אַרום און קושט זי. לאָזט די פרוי פאַלען דעם זאָק מיט די שטריק־נאָדלען, הויבט זיך אונטער פון בענקעל און פערוואַרפט אַרום זיין האַלז צוויי אָרימס.
זייער צימער איז האַלב בעלויכטען.
— דאָס ווילסטו, ראַשעל?
ענטפערט זי נישט גלייך:
— זעה! — זעה!....
— וואָס? —
— וויפיל רוהיגע וואַרימקייט איז דאָ אין די פרעמדע פענסטער.
איהרע גרויסע העלע אויגען טרעהרען נישט מעהר .דער העלער קאָפּ איז איינגעטוליעט אין דעם ברייטען מענער־אָרים. די ווייכע, דינע און קיהלע אָרימס צערטלען און בעטען שטיל:
— די רוהיגע, די שטענדיגע צוגעבונדענקייט...
— און וואָס ענטפערן זיי? —

* * *

איצט איז עס מעהר נישט קיין גליקליך צוזאַמענזיין, נאָר אַ פיינליך פסדר״דיג פרעגען:—
— וואָס בלייבט? —
די ליבע קלאָרע אָווענדען זענען פערביטערט
— דער טאַטע איז בייז...
— די מאַמע פרעגט: — ווי לאַנג נאָך?
— און דו אַליין, ראַשעל? —
— איך וויל אויך וויסען...
איהרע הענד זענען שוין נישט בלויז צאַרט. איצט רינט אין זיי אַ שטילע אויפגעוועקטע ווייבליכקייט. זי ציטערט אויף אין אַרומנעהמען און בלייבט כמעט אין אָהנמאַכט הענגען אויף דעם אָרים. דאָס פנים רויטעלט זיך, און די העלע אויגען צינדען זיך אָן מיט אַ נייעם פייער ביי יעדער דערנעהטערונג.
— ראַשעל, האָסט מיך ליב?
— יאָ... שטאַרק....
— און ביזט גרייט אויף אַלץ?
— פרעג נישט....
— פאַרוואָס ?
זי טוליעט זי שטאַרק צו. די העלע דינע הענד זענען נישט קיהל, אין די אויגען ברענט ליבע.
— פאַרוואָס? מיידעלע? —
דאָס בלאָנדע קעפּעל דריקט זיך צו צום אויער די דינע הייסע ליפּען רוימען איין שטיל און שולדיג:
— פרעג נישט, ווייל.... איך קען נאָך זאָגען.... יאָ....

* * *

איצט קוקט ראַשעל אָפּט אין דעם פרעמדען פענסטער. זי וואַרט אַ שעה אַמאָל אויף יענער לעצטער מינוט, ווען מאַן און ווייב האָבען שוין אָפּגעלייענט די צייטונג און אָפּגעשטריקט דעם זאָק. ווען ער קושט זי פּאַמעליך אין שטערען און איהרע הענד הויבען זיך פויל אויף צו זיין האַלז.
— זעהסט.... זעהסט....
אין פרעמדען פענסטער ווערט בעוועגליך. דער מאַן ציהט אַראָפּ מיט איין האַנד דעם אַבאַזשור איבערן שטעה־לאָמפּ. עס ווערט רויז און אַביסעל טונקעל. דאָס ווייב הויבט זיך אויף פון בענקעל. מען נעהמט זיך אַרום. דער מאַן דריקט איין דעם קאָפּ אין דער פרוי׳ס אַקסעל.
נאָכדעם ווערט מיטאַמאָל איינגאַנצען ליכטיג. דער מאַן הויבט אָן פערמאַכען די לאָדענס. די פרוי קלויבט אויף די נאָדלען און גענעצט הויך, ראַשעל קוקט מיט גרויסע הייסע אויגען און הערט נייגעריג דעם לעצטען קלאַפּ פון די צוגעמאַכטע לאָדענס אין פרעמדען פענסטער.

(סוף מאָרגען).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבעז

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג
18
יב
ניסן תרצ"ב

אפריל
זון-אויפגאנג 4.34
זון-אונטערגאנג 6.38

ארויספאדערונגען פון א"י

עס זענען דערהאלטען געווארען אויספאדערונגען אויף צו פאהרען קיין ארץ-ישראל פאר פאלגענדע פערזאנען: שטערנפעלד רחל און לאנדסבערג יוסף.

די דערמאנטע פערזאנען דארפען זיך מעלדען אין ארץ-ישראל-אמט (שרודמייסקא 29) אין די ביורא-שעה'ן בכדי צו ערלעדיגען די רייזע-פארמאליטעטען.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאספערקיעוויטש (זגערושער 54) י. סיטקעוויטש (קאפערניקא 26), י. זינדעלעוויטש (פעטריקאווער 25), סאקאלעוויטש און שאט (פשיאזד 19). מ. ליפיעץ (פעטריקאווער 193), ריכטער און לאבאדא (11 ליסטאפאד 86).

פערסמ'ט פון ריח

(2) דער 42 יאהריגער ארבייטער וולאדיסלאוו ליפינסקי האט נעכטען געבראכט צו זיך א היים (אויף גגיעזשניענסקא 10) א פלעשעלע אמאניאק (הארץ-שטארק) און פון בלויזען ריח האט ער זיך פערגיפטעט.

פאגאטאוויע האט איהם געמוזט ראטעווען און אפפיהרען אין שפיטאל.

משמעות, ער האט קיינמאל יום-כפור נישט געפאסט...

געבוירען אין מיטען גאס

(2) אין מיטען גאס, אויף מיצקעוויטשא, נעבען נומער 3 האט די 23-יאהריגע פייגע ראזענבלום (לאגעווניצקא 4) נעכטען בעקומען געבורטס-וועהען.

מען האט זי ארייגעטראגען אין טויער און גאגאטאוויע האט זי, צוזאמען מיט'ן געבוירענעם קינד – א מיידעלע – אפגעפיהרט אין דער וועכנערין-קליניק אויף נארוטאוויטשא.

אנ'אויסלענדישע קישקע איז אויך נישט אפצושאצען...

(2) עהערנעכטען איז צוריקגעקומען קיין לאדז א דעלעגאציע פון פלייש-בעארבייטונגס-צ ך וועלכע האט אינטערוועניערט אין ווארשא וועגען דעם, וואס די רעגירונג פראיעקטירט צו העכערען דעם צאל אויף אימפארטירטע קישקעס.

דער וויצע-מיניסטער דאלעזשאל האט די דעלעגאציע אויפגענומען, אויסגעהערט איהרע טענות און צוגעזאגט אויך געהעריג אפצושאצען דעם אריינגעטראגענעם מעמאריאל וועגען דעם קישקע-ענין.

א וואגען איבערגעפאהרען א קינד

(2) אויף הארצערסקא גאס, לעבן נומער 8 האט א וואגען נעכטען איבערגעפאהרען דעם 13-יעהריגען לאנגין שמידט (וויזנער-גאס 12).

ביים קינד איז צובראכען דער לינקער פוס

מודעה פון דעם סטאראסטע
וועגען דעם היי-יאהריגען פאבאר פון רעקרוטען און פרייוויליגע

(2) היינטיגע וואך וועט אין דער שטאט פלאקאטירט ווערען א מודעה פון דעם שטאטישען סטאראסטע וועגען דעם פאבאר אין 1932 פון רעקרוטען און פרייוויליגע.

לויט דער דאזיגער מודעה ווילען זיך צום פאבאר דארפען צושטעלען:

1) אלע פאבאראוצעס פון 1911 אהן אויסנאהם, וועלכע האבען שטענדיג געוואוינט אדער וואוינען אויפ'ן שטח פון לאדז, און זענען אריינגעצויגען אין דער פאבאר-ליסטע פון מאגיסטראט, סיי די, וואס זענען פוילישע בירגער, סיי די, וואס זייער מלוכה-אנגעהעריגקייט איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

2) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1909 און 1910 וועלכע זענען ביים פאראיאהריגען פאבאר אנערקענט געווארען אלס צייטווייליג אומפעהיגע צו מיליטער-דינסט (קאטעגאריע "בע").

3) מענער, וואס דארפען דינען אין מיליטער, און וועלכע האבען זיך צוליב א וואסער-נישט איז סיבה זיך נישט עד היום געשטעלט צו א קאמיסיע.

4) די, וואס האבען זיך בשעתו געמאלדען אלס פרייוויליגע איידער זיי האבען דערגרייכט די פאבאר-עלטער, אויב זיי האבען נישט אפגעדינט דעם געהעריגען טערמין, לויט'ן געזעץ.

5) מענער ביז'ן יאהרגאנג 1883 איינשליסליך וועלכע האבען בעקומען פוילישע בירגערשאפט און לעת עתה זיך נישט געשטעלט צו די פאבארען.

6) די כלערליי פרייוויליגע פון די יאהרגענג 1912, 1913 און 1914.

דער פאבאר וועט פארקומען לויט א ספעציעלען פלאן, וועלכער וועט אויך גלייכצייטיג פלאקאטירט ווערען.

דער „קונדס"
ג"ט אויסרוימען ס'חמץ

זייט מוכן ומזומן מקבל צו זיין אונזער ספעציעלען

פסח-„קונדס"

פון „נייעם פאלקסבלאט"

אלע אונזערע קונדסים זענען צום דאזיגען נומער מאבילוזירט.

מיר ווילען זיך דארט אפרעכענען
מיט די מצה-בעקער, מיט די כלל-
פערזארגער, מיט אונזערע דעפוטאטען,
גבירים, ווירטסלייט און מיט אלע
אנדערע שאינו יודע לשאול'ס.

מיר ווילען פערברענען דאס געזעלשאפטליכע חמץ
בפני כל עם ועדה.

חסידים ווילען מעגן האלטן דעם
נומער הגם ר'וועט זיין געבראקט

אויף די שפורען פון בלוטיגע באנדיטען

(2) בשעתו האבען מיר געמאלדען, אז דעם 6. ד. ה. זענען באנדיטען בעפאלען און בערויבט אין דארף גיזשיצע, קאלישער קרייז, דעם גלח אלעקסאנדער זשוראווסקי און איהם אויף טויט דערשאסען.

ביז איצט איז נאך נישט געלונגען די באנדיטען צו כאפען, אבער אין די לעצטע טעג איז די אויספארשונגס-מאכט און פאליציי געקומען אויף זייערע שפורען, און דאס פערהאלטען זיי איז א פראגע פון שעה'ן.

דעפ. ד"ר ראזענבלאט געקומען פון ארץ-ישראל

פרייטאג נאכמיטאג איז צוריקגעקומען פון זיין רייזע קיין א"י דער פרעזידיום-מיטגליד פון ציוניסטישען צ. ק. און פארזיצענדער פון דער היגער ציוניסטישער ארגאניזאציע, דעפ. ד"ר ראזענבלאט.

דעם ערשטען טאג פסח ארדענט איין דער היגער ציוניסטישער קאמיטעט א פערזאמלונג, אויף וועלכער ד"ר ראזענבלאט וועט זיך טיילען מיט זיינע איינדריקען פון זיין לעצטען בעזוך אין א"י.

קאלאשען ווערען נאך ביליגער

(2) דער לאדזער סינדיקאט פון גומי-שוכווארג אינפארמירט אונז, אז לעצטענס איז בעשלאסען געווארען אויפסניי צו רעדוצירען די פרייזען אויף גומי-שיך אין דעם זומער-סעזאן.

די פרייזען-רעדוקציע זאל בעטרעפען פון 10 ביז 12 פראצענט, און אין פערהעלטעניש צו די פאראיאהריגע פרייזען וועט זי אויסמאכען פון 20 ביז 27 פראצענט.

אנ'אויספלוג קיין ווארשא

אויף די צווייטע טעג יום-טוב ארדענט איין די סעקציע פאר לאנדקענטשאפט און טוריסטיק ביי דער געזעלשאפט אווענט-קורסען פאר ארבייטער אנ'אינטערעסאנטען אויספלוג קיין ווארשא. גענויע אינפארמאציעס ערטיילט די בארא-כאוו-ביבליאטעק, זאכאדניע 63, פון 7–9 אין אווענט.

ערב יו"ט אין „ארט"
היינט, מארגען און איבערמארגען ווערט נישט געשפילט

צוליב די לעצטע ערב-יום-טוב-טעג ווערט היינט, מארגען און איבערמארגען אין „ארט" נישט געשפילט.

דער פולשטענדיג-נייער סענסאציאנעלער פראגראם א.ב. „פייגעל אינדערלופטען" וועלכער איז אנגעפיקעוועט מיט כל טוב, מיט אמת יום-טובדיגע מטעמים און "פשישמאטשקעס" ווערט איצט געכשרט צוזאמען מיט דער „כשרער מקוה" וואס ווערט געוויזען אין דעם פראגראם אין איהר גאנצער „פראכט און גלאנץ."

די, וואס האבען שוין געזעהען דעם דאזיגען פראגראם ווילען זיך לאנג נישט קענען פערגעסען: „דעם שפאנצירל" (מיט שיינע מרים, דזשיגאן, גאלדשטיין), „אליהו הנביא ביים שניידער" (מיט שומאכער, דזשיגאן, פעטערמאן, רייגנלאס), דעם „מענש מיט די אייזערנע נערוועז" דעם „צייטען-טאנץ" (שיינע-מרים), די ראנדקעלע (שומאכער, רייגנלאס א.א.) די באמבאסטישע רעוויע פון אבערוואנגארד" (מיט מריםם דאלסקא, מ. פולאווער, י. רייגנלאס א.א), די באמבאסטישע רעוויע פון אבערזשאנעק'ן „אויפ'ן קאלישער וואקזאל", די גלענצענדע טענץ פון דעם קינסטלערישען טאנץ-קווארטעט.

דעם דאזיגען פראגראם וועט מען מוזען בעווייזען צו זעהן אין משך פון די יום-טוב טעג ווייל גלייך נאך פסח הויבט אן דער „ארט" צו שפילען אין ווארשא (אין „עליזעאום").

ראדיא-פראגראם
מאנטאג, דעם 19 אפריל 1932

11,45 פרעסע-איבערזיכט, 11,58 צייטסיגנאל, 12,10 גראמאפאן, 3,25 פארלעזונג, 3,50 פארלעזונג, 4,10 גראמאפאן, 4,20 לעקציע פראנצויזיש, 4,40 גראמאפאן, 5,10 פארלעזונג, 5,35 קאנצערט, 6,50 פערשידענעס. 7.15 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 7,30 רעפערטואר, 7,45 ראדיא-פרעסע, 8.00 פעליעטאן, 8,15 אפערא, 10.30 קאנצערט, 11,00 קאמוניקאטען, 11,15 טאנץ מוזיק.

צום פריהלינג

בעזיצט דעם גרעסטען אויסוואהל פון דער נייעסטער אין- און אויסלענדישער קאסמעטיק ווי:

טואלעט-זייפען, קרעמען, זעמטליכע סעלנישע און בלומען-וואסערן

פערפומען פודערן

צו איבעראל-בעקאנטע קאנקורענץ-פערפומעריע פון

J. DRUKIER, 5 ZAWADZKA 5
— tel. 175-92. —

בעמערקונג: פאר ענגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט.
בעזוכט מיין פערפומעריע און איהר וועט זיך איבערצייגען.

Teatr „Popularny" : טעאטער „פאפולארני"
אגראדאווא 18. טעל. 00-178.

5-יעהריגער יובילעי פון דער
„יודישער טעאטער-סטודיע"
איך „הזמיר"

דאנערשטאג, ד. 21 אפריל (1 טאג פסח)
4 נאכמ. בעגייאונגס-פרעמיערע
די גאלדגרעבער
קאמעדיע אין 5 אקטען פון שלום עליכם.

פרייטאג, ד. 22 אפריל (2 טאג פסח
3.30 נאכמיטאג
די רייזע פון בנימין דעם דריטען
קאמעדיע אין 10 בילדער פון מענדעלע מוכר ספרים.

שבת, ד. 23 אפריל, (1 טאג חול-המועד)
11.30 פריה
אין פאריש אויף דער קייט
דראמע אין 3 אקטען פון י. ל. פרץ.
מיט א רעפערצט פון דיכטער
יצחק קאצענעלסאן.
בילעטען פון 30 גר. – 1.50

שבת, ד. 23 אפריל. 9 אווענד
די גאלדגרעבער

זונטאג, ד. 24 אפריל
9 אווענד
די רייזע פון בנימין דעם דריטען

רעזשי – אידעם, דעקאראציעס און קאסטיומען – יצחק ברוינער. מוזיק – הענעך קאן און דור ביינעלמאן. פלאסטיק און טענץ – איזא הארדי.
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען פון 50 גר. אי.

דער נייער רעפערענט פאר יודישע ענינים

איז דער לאדזער וואיעוואודזשטווע — מרדכי האלצבלאט

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט דעם אמט פון רעפערענט פאר יודישע ענינים ביי דער לאדזער וואיעוואודזטווע מיט א געוויסער צייט צוריק איבערגענומען ה׳ מרדכי האלצבלאט.

ה׳ האלצבלאט איז בעקאנט אין די קרייזען פון דער יונגער יודישער ליטעראַרישער משפחה אין ווארשא. א צייט לאנג, האט ער מיטגעארבייט אין דער יודישער און פוילישער פרעסע און צייטשריפטען. 3 יאהר האט ער מיטגעארבייט אין דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור, וואו ער האט רעדאגירט די יודיש־פוילישע פרעסע־ביולעטינען. האלצבלאט האט אין דער יודישער ליטעראטור איינגעפיהרט אלע ווערק פון בעריהמטען פראנצויזישען שריפטשטעלער אנאטאל פראנס, און א גאנצע רייהע ווערק פון דער מאדערנער דייטשער און רוסישער ליטעראטור איבערגעזעצט אין יודיש.

לעצטענס האט ער במשך פון 4 יאהר געארבייט אין דער ווארשאווער צענטראלע פון „ארט“, וואו ער האט פערנומען דעם אמט פון א לייטער פון דער אפטיילונג פאר מאשינען־פערקויף.

פערוואונדעט פון א גראנאט

(2) אין הויף אויף 11 ליסטאפאדא 147, איז נעכטען געקומען דער 27־יאהריגער עוגעניוש יעשייאנעק וועלכער האט מיטגעבראכט א גראנאט, וועלכען ער האט געפונען אין דעם איבונגס פלאץ אויף מאניט.

אין הויף האט יעשיאנעק אנגעהויבען צו מייסטרעווען ביים גראנאט, און דער סוף איז געווען, אז ער האט עקספלאדירט, אפרייסענדיג איהם עטליכע פינגער פון דער רעכטער האנד, און צוקאליעטשענדיג איהם א פיס.

א יודישער פאלקס־לעהרער

אונטער די רעדער פון אנ׳אויטא

(2) דער לעהרער פון דער פאלקס שול נומער 23, יאקוב עהרליך (פון זאכאדניע 26) איז נעכטען, לעם פיעטרקאווער 18 איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ׳אויטא.

פון דער קאטאסטראפע איז ער ארויס מיט א צובראכענעם ריפ און מיט א צושעדיגטען קאפ.

דער שאפער איז אנטלאפען.

דער „דיבוק“ אויף פויליש...

מיט א יאהר צוריק האט דאס היגע שטאט־טעאטער אויפגעפיהרט אנסקי׳ס „דיבוק“ אין דער פוילישער בעארבייטונג פון בעקאנטען יודיש־פוילישען דראמאטורג און רעזשיסאר מארק ארנשטיין (אנדזשיי מארעק). דאס איז געווען די ערשטע „דיבוק־אויפפיהרונג אויף א נישט־יודישער ביהנע.

די דירעקציע פון לאדזער פוילישען שטאט־טעאטער האט איצט זיך ווידער דערמאנט אן „דיבוק“ בעשלאסען אויפסניי אויפצופיהרען דעם און „דיבוק“ — אונטער דער רעזשי פון מארק ארנשטיין.

די פרעמיערע וועט פארקומען שבת. דעם 23־טען ד. ח. די הויפטראלען וועלען שפילען: הארעצקא (פראדע), וואסקאווסקא־טאטערקיעוויטש (לאה), ביאלאשצינסקי (חנן), גראליצקי (משולח) און וואסקאוסקי (עזריאלקע).

האלענדישע זשורנאליסטען

זיך בעקאנט מיט׳ן לאדזער יודישען ווירטשאפטליכען לעבען

אין לאדז האבען געווײלט 3 טעג די האלענדישע זשורנאליסטען פון סאציאל־דעמאקראטישע צייטונגען אין אמסטערדאם ארענדט דער פריז און מאיר שליסער, וועלכע מאכען א טור איבער די לענדער אין מזרח־אייראפע.

דער ציל פון זייער רייזע איז זיך צו בעקענען מיט׳ן יודישען ווירטשאפטליכען לעבען אין די זעלבע לענדער.

אין לאדז האבען די זשורנאליסטען, אין דער בעגלייטונג פון רעפערענט האלצבלאט, בעזוכט דעם קהלה־פרעזעס דעפ. מינצבערג, וועלכער האט זיי אינפארמירט איבער דער ווירטשאפטליכער לאגע פון יודען אין לאדז. זיי האבען אויך בעזוכט די ראטמענער ליכטענשטיין און האלענדערסקי, ביי וועלכע זיי האבען זיך אינפארמירט איבער דער לאגע פון די יודישע ארבייטער ביי אונז אין שטאט.

נעכטען זענען די געסט געווען אין קהלה און אויך בעזוכט עטליכע יודישע אינסטיטוציעס. זיי האבען אויך געמאכט א שפאציר איבער באלוט און כאיני.

שבת אין אווענד זענען זיי געווען אויף א פארשטעלונג אין „ארט“ און האבען זיך ענטציקט מיט׳ן פראגראם

נעכטען פארנאכט זענען די זשורנאליסטען אפגעפאהרען קיין קראקא.

אזא איז דער סוף...

זעלבסטמארד פון א גאסען־מיידעל אין א צוקערניע

(2) די 26־יאהריגע גאסען ־ מיידעל אירמא שייבהויז (פון זאמענהאפא 28) איז נעכטען אריין אין דער צוקערניע אויף 6־שערפיצען 30, געבעטען א גלאז טיי און „צוגעצוקערט“ עס מיט א גרויסע דאזע פון׳ם סם, וואס הייסט פראטאגאל. פאגאטאווע האט איהר אויסגעפלומט דעם מאגען און אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

זי האט זיך אפגעזאגט צו געבען ערקלערונגען, וואס עס האט איהר געשטויסען צום זעלבסטמארד.

ד׳י שרעקליכע ליידען פון א צום טויט־פער׳משפט׳ען.
דאס געיעג נאך מיליאנען.
די צושפילטע ליידענשאפטען פון דער אריסטאקראטישער געזעלשאפט.
דאס לעבען פון דער אונטערוועלט.
אידעאלע ריינע ליבע און דאס מקריב זיין זיך פאר א פריינד.
שאנטאזשען, אפערעס און פערברעכענס פון א יוגענדליכער באנדע.
דאס אלץ וועט אין א שפאנענדער פארם און אינהאלט איבערגעגעבען ווערען אין אונזער
נייעם ראמאן
וואס הייבט זיך אן צו דרוקען אין
ערב־יום־טוב־נומער
פון אונזער צייטונג.

„ווירוויטש און פוקס אין פאפולארני“

אין „טעאטער פאפולארני“ אויף אגראדאווע 18 גייט איצט א זעהר אינטערעסאנטער פראגראם, אין וועלכען עס טרעטען אויף א רייה ערשטקלאסיגע רעוויי־קרעפטען מיט ווירוויטש׳ן, לעא פוקס׳ן, יורגאוויעצקא׳ן און שעלאנסקי בראש.

די פריילליכע פארשטעלונגען האבען גרויס ערפאלג.

מעלדונג

שערער־ארבייטער פעראיין, פילסודסקיעגא 19

אכטונג, שערער־ארבייטער! 2041

זונטאג, דעם 24־טען ה. ח. קומט פאר אין פעראיינס לאקאל — פילסודסקיעגא 19 א גרויסע פערזאמלונג פון שערער־ארבייטער, מיטגלידער און נישט מיטגלידער. אויף דער טאג־ארדנונג זייער וויכטיגע פראגען. אין אייגענעם אינטערעס דארפען די חברים אומבעדינגט קומען צו דער פערזאמלונג.

באלוט רוימט...

(ערב־פסח־בילדלעך אויף די באלוטער גאסען)

וואס ווייסען די ווילקער „אריסטאקראטען“ פון אנ׳ערב פסח! וואס זעהט מען און וואס „פיהלט“ מען אין ווילקע דעם ערב פסח? אלץ ווערט געטאן אין העגטשקעס און אזוי בשתיקה, אז איין יודענע זעהט נישט, וואס די צווייטע טוט — אויך מיר ערב פסח!...

דערפאר זעהט מען ערב־פסח אויף די באלוטער גאסלעך. ווילט איהר זעהען דעם אמת׳ן ערב פסח, טא זייט מוחל און כאפט אייך אראפ אויף דער פעפער־גאס, אין גראשעקס געסל, זשוראווע אדער אין שמאלען געסעל — דארט וועט איהר זעהען, דארט וועט איהר „פיהלען“, דעם אמת׳ען ערב פסח...

פאלט איהר אין די טעג אריין אין איינע פון די דערמאנטע באלוטער געסלעך, ווערט איהר באלד ארומגעכאפט פון דער ערב־פסח־שטימונג.

די פעפער־גאס האט אויפגעלעבט. די קליינע משה׳לעך, הערשעלעך, שרה׳לעך און פייגעלעך, שפרינגען ארום אין מיטען גאס. אט געהט א „יאד“. אפגעריסענע, אפגעשליסענע, מיט בארוויסע פיסלעך מאכען אין מיטען גאס א טענצעל... אנדערע וויקלען צונויף א פאר שמאטעס, פערבונדען מיט פאדעם, ווערט פון די שמאטעס א באלעם, און די יונגלעך קאפיען אין דעם שמאטע־באלעם... אנדערע קינדערלעך זיצען אויף דער פלומפ און חלום׳ען... פון א זעמעלע...

אויף דער גאס שטעהען יודען אהן די כאלאטלעך, אין די בלויזע בארכאנענע שפאנצערס, די הויזען פערבונדען ווער מיט א דיקען לעדערנעם פאסעק, ווער מיט א שטריק. רעדען וועגען די אמאליגע „גוטע צייטען“, ווען מ׳האט פרייטאג אפגעליווערט א שטיקעל סחורה צום פאבריקאנט און געבראכט צוריק א פרישע קעטע מיט שוס און דאס פיסעל „מאץ“. אי, דאס ביסעלע „מאץ“!... און דער עיקר — מ׳האט נאך א וואך ארבייט אהיימגעבראכט א טייסטער מיט... א 10 קארבען ווי „די בערען“. — נישטא יענע „גאלדענע צייטען“!..

דאס אמת׳ע טוט זיך אפ אויף די הויפען — דא זעהט איהר דעם אמת׳ן ערב־פסח:

די פענסטער זענען אויפגעפראלט. פון אלע פענסטער קוקען ארויס רויטע „ווסיפעס“, מיט קארירטע „יאשעקלעך“. די הויפען זענען פערצויגען מיט שטריק, וואו ס׳שריקענען זיך העמדער, אין לאטע אויף דער צווייטער. גאטקעס און ווינדעלעך מיט „סמנים“ וועלכע זאגען עדות, אז זיי האבען שוין מעהר ווי איין קינד „אויפגעכאוועט“...

אין מיטען הויף, נעבען דער פלומפ, זיצען ווייבער אין קופקעס, שייטלעך פערדרעהט אין א זייט, מ׳שייערט און מ׳רייבט מיט זאמד די ראנדלעס, טעפ, בלעכענע לעפעל און ציבענע גאפלען — מ׳רייבט אויף א גלאבין...

נעבען מיסט־קאסטען שטעהט א יודענע און פארעט זיך ביי דער „איינשיט“: זי קען זיך קיין עצה נישט געבען: בייט זי דא, רייסט זיך דארט, און דער ווינד, דער צו להכעיסניק, הייבט אויף די פעדערען, און אלץ און אלע זענען איינגעטינקט און פעדערען.

קריגען זיך מיט איהר די שכנ׳טעס, דער סטרוש מאכט געוואלדען: „דא כאלערי“, און די קינדער מאכען איהם א גרויסען — „ארבע“...

אדער איהר גיט אייך א כאפ־אריין אויפ׳ן שמאלען געסעל, ווען מ׳פיהלט אן די שעניקעס, דאן איז לעבעדיג און לוסטיג: די הויפען זענען פול מיט שעטשקע, וואס מ׳שיט פון די אלטע שעניקעס, און מ׳לעגט אריין פריש שטרוי. חברה נעהמט צוזאמען די שעדשקע, לעגען אן קופעס, און מ׳צינדט אונטער. דער רויך זעצט פון איין הויף צום צווייטען אזוי אז ס׳דאכט זיך אייך אז גאנץ באלוט שטייט אין פלאמען...

אבער דאס איז גארנישט — ס׳איז ערב־פסח — באלוט רוימט!...

אב—נעק.

ר. איזראעל.

פערעלע

א סענסאציאנעל־עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

149

פערעלע האט געווארט אויף בערנארדען. אלע צייטונגען האבען געשריבען וועגען די סענסאציאנעלע פאסירונגען, וועלכע האבען געהאט צווישען זיך אנ׳ענגען שייכות. דאס זענען געווען די צוויי זעלבסטמארדען: פון פרידאן און פון לעאן דרייהארן. יעדער צייטונג האט געפיהרט אנ׳אייגענע אויספארשונג און געמאכט השערות אויף איהר שטייגער, אין איין צייטונג איז אפילו אין צוזאמענהאנג מיט דער דאזיגער געשיכטע געווען דערמאהנט פערעלעס נאמען. זי האט זיך דעריבער נישט געקענט דערווארטען אויף קאלינסקין, וועלכער איז געווען דער איינציגער רעטער איהר און פריינד.

בערנארד האט זיך מיט א כיוון דעם ערשטען טאג נישט געוויזען פאר איהר, ער האט געוואלט צוגרייטען אלץ קלאר און אפען אהן איבריגע סצענעס און דראמאטישע מאמענטען. ערשט אויף צומארגענס איז ער געקומען צו פערעלען און גלייך צוגעטרעטען צום ענין. די ערשטע האט אנגעהויבען די אפענסיווע פערעלע.

— וואס זאל דאס אלץ בעדייטען? האט זי געזאגט, ציטערנדיג איינגאנצען און ווארטענדיג פון דעם אויטאריטאטיווען ווארט פון בערנארדען.

— אלץ איז פשוט און קלאר, מ׳דארף זיך נאר נישט זופיל דער [illegible] אין [illegible]טיג אלץ בעטראכטען. איך האב אייך שוין געזאגט, פערעלע, איך האב אייך שוין ענטדעקט דעם שרעקליכסטען סוד, איהר זענט נישט די טאכטער פון אייער כלומרשטער מוטער, פרוי האלפערן.

— דאס האב איך שוין געהערט פון אייך, איך וויל אבער וויסען אלץ, אלץ וואס ארום מיר טוט זיך. איך וועל משוגע ווערען, הויב איך וועל דאס נישט וויסען, איך קען מעהר נישט לעבען אין דער דאזיגער אונוויסענהייט, פארוואס איז לעאן בעגאנגען זעלבסטמארד. וואס האט דאס אלץ פארא שייכות מיט מיר, מיט אייך, מיט אונז אלעמען?

זעהר שווער איז אנגעקומען בערנארדען אלץ אויפצוקלערען, אלץ ארומצונעהמען מיט א געוויסען סדר, אלץ אזוי צו פערטייטשען, אז פערעלע זאל אין איהר גרעסטער אויפרעגונג דאס פערשטעהן, אזוי ווי ס׳דארף טאן א רוהיגער און פערשטענדיגער מענש. אמשווערסטען איז אנגעקומען בערנארדען אויפצוקלערען, ווער ס׳איז געווען איהר מוטער. די ידיעה, אז איהר מוטער איז געווען פרידא, וועלכע האט זיך ערשט נעכטען ארונטערגעווארפען אונטערן צוג, האט געמאכט אויף פערעלען אנ׳ערשיטערנדען איינדרוק, אבער נאך שטארקער איז געווען דער איינדרוק, ווען זי האט זיך דערוואוסט, אז איהר אייגענע מאמע איז געווען די פרוי פון בערנארד קאלינסקי אליין, און אז איהר אונגעזעצליכער פאטער איז געווען דער ווארשאווער גביר ארנשטיין, דער פאטער פון איהר נייער פריינדין העלענא.

דאס אלץ האט זי אזוי בערוישט, אזוי צומישט, אז זי איז מעהר נישט פעהיג געווען, נישט צו וויינען, נישט צו שרייען, נישט צו פראטעסטירען און בכלל צו טראכטען. זי איז אריינגעפאלען אין א צושטאנד פון פולשטענדיגער אפאטיע. זי האט געדארפט צייט, אז זי זאל קענען דאס אלץ איבערקייען און זיך גלייך לעגען אין די געדאנקען. בערנארד האט געהאלטען, אז ס׳איז גלייכער זי איצט מעהר נישט פייניגען, מיט איהר מעהר נישט צו רעדען נאר זי צו לאזען אין פולשטענדיגער רוה. ער האט אבער מורא געהאט, זי צו לאזען אליין, ער איז שוין געווען אנגעלערנט פון די צוויי שרעקליכע פאלען, וועלכע ער האט איבערגעלעבט און דעריבער האט ער בעשלאסען מיט איהר ווייטער צו בלייבען.

— פערעלע, האט בערנארד זיך ביי איהר געבעטען, ווי ביי א קינד, בעטראכט דאס אלץ, בעגרייפט דאס אלץ און איהר וועט קומען צו דער איבערציינגונג, אז מ׳דארף די דאזיגע אלע אונאנגענעהמע זאכען אננעהמען מיט גרויס איבערלייגונג. מ׳טאר נישט פערצווייפעלט ווערען, מ׳טאר נישט אננעהמען קיין שום בעשלוסען, ביז אלץ איז נישט גענוי איבערגעטראכט.

פערעלע האט נישט געענטפערט, זי האט זיך דרעהט איבערן צימער. דאס פנים איינגעגראבען אין די הענד, אין קאפ האט איהר געהאקט ווי מיט האמערס.

— פריינד קאלינסקי, לאזט מיך איצט אליין, איך דארף ווירקליך רוה, איהר זענט גערעכט, איך דארף צייט, אלץ איבערצוטראכטען און צו פערשטעהן, איך בעט אייך לאזט מיך אליין.

— דווקא, דערפאר, ווייל איהר דארפט רוהיג און מיט ישוב הדעת אלץ איבערצוטראכטען, וויל איך נישט, אז איהר זאלט בלייבען אליין, איהר דארפט האבען אימיצען נעבען זיך. ווער ס׳זאל אייך אנ׳עצה געבען, ווער ס׳זאל אייך ארויסהעלפען אין דער שווערער מינוט.

פערעלע האט גארנישט געענטפערט, אין אמת׳ן וואס איז איהר געווען פאר אנ׳אונטערשיד, צי ס׳וועט אימיצער זיין נעבען איהר אדער נישט. איבריגענס האט זי אנגעהויבען פאר עפעס מורא צו בעקומען, איהר האט זיך אויסגעדוכט, אז פון אלע זייטען יאגט מען זי, מ׳וויל איהר שלעכטס טון און דעריבער איז טאקע שוין געווען צופרידען, וואס בערנארד בלייבט נעבען איהר.

אין דעם מאמענט איז אריינגעקומען דאקטאר גאלד, א צוהיצטער, א פערסאפעטע׳ אהן אטעם כמעט, האט ער אנגעהויבען צו דער׳צעהלען, כמעט אלץ, וואס סיי בערנארד און סיי פערעלע האבען שוין געוואוסט.

— דאקטאר, האט בערנארד געזאגט צו איהם, בערוהיגט אייך, מיר ווייסען שוין אלץ, וואס דו ווילסט אונז דא זאגען, מיר דארפען נאר אויפקלערען דעם סוד, וואס שטעקט אין די אלע גרויזאמקייטען. איך וויל דאס שוין איצט אפען זאגען. פערעלע איהר אליין, די איינציגע ביזט די יורש׳טע פון ארנשטיינס גרויסען פערמעגען און צוליב דעם האבען זיך אלע אנגעגעסט און געיאגט אויף אייך און בעזונדערס אויף אייערע דאקומענטען.

(פארטזעצונג קומט).

הספּאָרט-בעוועגונג

נאָך דער מכבּי'אַדע

מען מוז מודה זיין, אַז מיר האָבען זיך נישט גערעכט אויף דער גרויסער פּעראינטערעסירונג, וואָס די מכבּיאַדע האָט אַרויסגערופען און בעזונדערס אויף איהר אויסגאַנג.

מיר האָבען זיך נישט פאָרגעשטעלט אַז די פּוילישע עקספּעדיציע, וועלכע איז דאָך נישט בעשטאַנען פון די בעסטע כוחות, וואָס די יודישע ספּאָרט-פּעראייגען האָבען אין פּוילען מיר האָבען זיך נישט פאָרגעשטעלט, אַז די אַרומיגע ספּאָרט-וועלט זאָל בעזונדערס ביי אונז אין פּוילען ווערען אין די לעצטע טעג פון דער מכבּיאַדע, אַזוי בעגייסטערט, זאָל שטאָלץ ווערען אויף די רעזולטאַטען פון די יודישע גימנאַסטיקער און ספּאָרטלער אין פּוילען.

מען מוז אָבער אויך גלייכצייטיג צוגעבען, אַז די בעגייסטערונג צווישען די גרויסע יודישע מאַסען איז געווען גאָר אַן'אַנדער. גאָר פון אַן'אַנדער מין, ווי ס'איז געווען די ענטציקונג און דער שטאָלץ פון אונזער שכנים. מיר יודען האָבען זיך געפרעהט און בעגייסטערט צוליב דעם, וואָס איז סוף-כל-סוף צושטאַנד געקומען די יודישע אָלימפּיאַדע, וועלכע האָט געבראַנגט אויף איין אָרט יודישע ספּאָרטלער פון צעהנדליגער לענדער, ס'האָט זיך נישט געהאַנדעלט אַזוי ווייט וועגען דעם ספּאָרטליכען הויך פון די פּערמעסטונגען וועגען די גרויסע דערגרייכונגען ווי וועגען דער מאַניפעסטאַציע פון דער יודישער ספּאָרט-בעוועגונג אין דער גאַנצער וועלט וועגען דער אָפיציעלער פּראָקלאַמירונג פון דער אידעע פון פיזישער רענעסאַנס ביי דער יודישער יוגענד פון גאָר דער וועלט.

מיר זענען געפאָהרען אויף דער מכבּיאַדע, כדי צו דערפילען אַ געוויסע מיסיע, וועלכע וועט האָבען אַ גאָר וויכטיגע היסטאָרישע בעדייטונג. נאָר-דוי'ס לאָזונג וועגען „אַ מוסקול-יודענטום" האָט דורך דער מכבּיאַדע בעקומען אַ תיקון, ס'איז נישט מעהר קיין פּוסטע פראַזע, נישט מעהר קיין פּרוב פון אָרגאַניזירען, אויפקלעהרען, זאַמלען, נאָר דאָס פעסטשטעלען אַן'עקזיסטירענדען פאַקט, אַן'עקזיסטירענדען כוח, וואָס קומט אַריין אין די רייהען פון דער אַלגעמיינער ספּאָרט-בעוועגונג אין דער גאַנצער וועלט.

פאַר אונזערע שכנים איז די פראַגע אַ גאַנץ אַנדערע, צוערשט האָט מען געקוקט אויף דער אידעע פון דער מכבּיאַדע מיט אַ געוויסען אונצוטרוי און נישט נאָר מיט אונצוטרוי נאָר אויך מיט אַ בפירושען ווילען צו איגנאָרירען און אָפּצוחוזק'ן, די דאָזיגע בעציהונג האָט זיך אָבער געמוזט ענדערן ווען ס'זענען אָנגעקומען די ערשטע ידיעות פון תל-אביב, ווען די פּוילישע טעלעגראַפען-אַגענטור האָט איבערגעגעבען די ערנסטקייט פון דער אימפּרעזע, דעם ווילען און זאייגהייטליכען כוח פון די יודישע ספּאָרטלער, דעם ווילען נישט מעהר צו בלייבען קיין נאָכלויפער אומעטום און יעדען לאַנד נאָך אַנדערע, נאָר ווערען אַ זעלבסטשטענדיגער גליד אין דער אַלגעמיינער ספּאָרט-משפחה. נאָך מעהר איז די פּעראינטערעסירונג געוואַקסען, ווען די פּוילישע עקספּעדיציע האָט פּערנומען דאָס ערשטע אָרט אין דער אַלגעמיינער פּונקטאַציע. דאָס האָט שוין אַרויסגערופען אַ געוויסען שטאָלץ.. דאָס איז שוין אַ פּרעסטיזש-פראַגע, וועלכע איז פּערבונדען מיט דער אָלימפּיאַדע, וואָס וועט בקרוב פאָרקומען אין לאָס אַנזשעלאָס. ס'איז פאַר קיינעם נישט קיין סוד, אַז פּוילען האָט איצט נישט קיין פינאַנציעלע מעגליכקייטען און אויך נישט די ענטשפּרעכענדע כוחות אַרויסצושיקען אַן'עקספּעדיציע קיין לאָס-אַנזשעלאָס, טרייסט מען זיך איצט דערמיט, אַז מיר האָבען דאָך פּערנומען דאָס ערשטע אָרט אויף אַן'אָלימפּיאַדע, זאָל דאָס זיין אַפילו אויף אַ יודישע.

ווי דער ענין זאָל נישט אויסזעהען, האָט די מכבּיאַדע דערגרייכט איהר ציל וואָס זי האָט זיך לכתחילה געשטעלט, זאָל עס זיין אַ גוטער אָנהויב.

S.

א גרופּע אינדיאַנער לייכטאַטלעטען

טרענירען זיך צו דער פאַרשטעהענדיגער אָלימפּיאַדע אין לאָס אַנדזשעלעס

פוסבאָל

ליגע-מעטשעז

ל.ק.ס. — גאַרבאַרניא 1:1 (1:0)

נעכטען איז אין לאָדז פאָרגעקומען דער צווייטער ליגע-מעטש אין היינטיגען סעזאָן. גאַרבאַרניא האָט נישט פערלוירען פון דער פאָרם, אין וועלכער זי איז געווען אין פריהערדיגען סעזאָן. די שפּילער כאַראַקטעריזירט שנעלע אַקציע, ציל-בעוואוסטע קאָמבינאַציע און נידריגע באַל-שפּילען.

זיי זענען אָבער געווען שוואַכער ביים אויספּערטיגען יעדע אַקציע און דערפאַר זענען זיי נעכטען נישט אַרויס אַלס זיגער. אין אַלגעמיין האָט גאַרבאַרניא געשפּילט מיט אַ קלאַס העכער ווי ל.ק.ס. נאָר אַ דאַנק דעם, וואָס זיי האָבען אונטערן טויער פון ל.ק.ס. זיך נישט געקענט קיין עצה געבען, האָבען זיי זיך געמוזט בעגנוגענען נאָר מיט איין פּונקט, בלויז איינמאָל, ווען דער אָנגריף פון גאַרבאַרניא האָט צוגעפיהרט ביז צום טויער, האָט פאַזורעק אויסגענוצט די געלעגענהייט און געשאָסען דאָס טויער פאַר זיינע פאַרבען.

נאָך דער פּויזע האָט זיך דאָס בילד אין אַלגעמיין נישט געענדערט. גאַרבאַרניא האָט ווייטער אַנ'איבערגעוויכט, נאָר טוט גאָרנישט אויף, דאַגעגען נוצט העררבסטרייך אויס זיין שטענדיגע אַריענטאַציע און גלייכט אויס.

דער מעטש האָט צוגעצויגען אַ פּובליקום פון פינף טויזענד מענשען. ריכטער — ה' מאַשינסקי.

טשאַרני — וואַרשאַוויאַנקא 1:0

וואַרשאַוויאַנקא האָט ווידער פערלוירען צוויי פּונקטען אין דער טאַבעלע. אַלע פאָראויסזאָגונגען און נביאות, אַז וואַרשאַוויאַנקא האָט זיך געשטאַרקט און וועט זיין אַ שטאַרקער געגנער אין די ליגע-מעטשען האָבען זיך נישט בעשטעטיגט.

פּאָגאָן — פּאָלאָניא 0:3

אַ שווערע מפּלה האָט געליטען די וואַרשאָווער „פּאָלאָניאַ" פון רוטינירטען אַלטען לעמבערגער „פּאָגאָן" און מען מוז צוגעבען אַז די מפּלה פון „פּאָלאָניאַ" איז געווען אַ פערדינטע.

22 פּולק (שעדלעץ) — וואַרטא 3:2

אַנ'אמתע סענסאַציע איז דער רעזולטאַט וועלכען ס'האָט דערגרייכט דער יונגסטער ליגע-קלוב מיט דער פּויזענער „וואַרטאַ". די מיליטער-לייט האָבען געשפּילט גוט און קודם כל מיט אַ שטאַרקער אַמביציע דעם מעטש צו געווינען. די מיליטערישע מאַנשאַפט וויל זעהט אויס נישט האָבען דעמזעלבען סוף פון „לעכיאַ" וועלכע איז נאָר איין סעזאָן געווען אין דער ליגע.

רוך — קראַקאָוויא 1:1

דער רעזולטאַט פון מעטש איז אַ צופעליגער, ווייל קראַקאָוויאַ האָט פיל בעסער געשפּילט ווי רוך. דאָך מאַכט דער „פוסבאַל-לץ" אַזעלכע איבעראַשונגען וואָס ס'איז אויך איצט געווען.

פוסבאָל-מעטשען פון קלאַס „א" אין לאָדז

הכח — ווידזעוו 1:0 (0:0)

די יודישע מאַנשאַפט איז אַרויסגעטרעטען אין דעמזעלבען צוזאַמענשטעל ווי די פאָריגע וואָך. מען וואָלט געווען נישט אויפריכטיג ווען מ'זאָל זאָגען, אַז

דייטשלאַנד—עסטרייך אין האָקעי

רעם מעטש האָט געוואונען דייטשלאַנד מיט 2:10

הכוח האָט דעם מעטש געוואונען דערפאַר ווייל זי האָט בעסער געשפּילט. ס'איז נישט איבגאַנצען אַזוי, אַפילו דעמאָלט ווען הכוח האָט געשפּילט מיט'ן ווינד האָט זי אויך נישט אַרויסגעוויזען קיין איבערגעוויכט איבער'ן געגנער. אַדרבּא ס'האָט זיך געפיהלט אַ געוויסע נישט דעצידירטקייט, עפּעס אַזעלכעס ווי די שפּילער וואָלטען געהאַלטען אַז די מאַנשאַפט איז נאָר אַ צייטווייליגע, און מ'האָט זיך פערלאָזען אויף די „טייז" פון דער מאַנשאַפט. און די דאָזיגע „אַסען" האָבען טאַקע דעם מעטש געוואונען, ראַפּאַפּאָרט איז די זייל פון גאַנצען צוזאַמענשטעל און איהם האָט הכוח סיי אין מעטש מיט די טוריסטען און סיי אין נעכטיגען מעטש פיל צו פערדאַנקען. דאָס איינציגע טויער פון טאָג איז געפאַלען פון אַ פּריישטויס, וועלכען קאַהאַן האָט זיכער פערוואַנדעלט אין אַ טויער.

ווימאַ — אַרקאַז 3:3

סטזשעלעצקי — וו.ק.ס. 1:0
ל. ט. ס. ג. — ל. ק. ס. I 3:1
פּ. ט. צ. — טוריסטען 2:1

באָקס

וואַרשאַוויאַנקאַ-זיעדנאַטשאַנע 6:4

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ באָקס-מעטש פון וואַרשאַוויאַנקאַ מיט דער רעפּרעזענטאַנץ פון לאָדזער זיעדנאָטשאָנע. דעם מעטש האָבען געוואונען די געסט אין פערהעלטניש 6:4.

לייכט-אַטלעטיק

נעכטען האָט ל.ק.ס. אָרגאַניזירט אַנ'אַלפּוילישען פעלד-לויף אויף אַ שטח פון פינף קילאָמעטער. די אימפּרעזע האָט נישט צוגעצויגען די פאָרגעזעהענע צאָהל אַנטיילנעהמער, דעם לויף האָט געוואונען פוכאַלסקי פון וואַרשעווער „לעגיאַ", דער צווייטער איז געקומען צו דער מעטע סטאַראָסטע.

קלוב-מייסטערשאַפט פון „מכבּי" פאַר „יוניאָרען"

מכבּי האָט אָרגאַניזירט לייכט-אַטלעטישע קלוב מסטערשאַפטען פאַר יוניאָרען. די רעזולטאַטען זענען געווען פאָלגענדע:

מיידלעך ביז 17 יאָהר:

לויף אויף 70 מעטער 1) פרל. גרייצאַר 9,8 סעק. 2) עלבינגער, 3) ליבּפעלד.

לויף אויף 100 מעטער 1) גרייצאַר 14,8 סעק., 2) עלבינגער, 3) ליבּפעלד.

הויך-שפּרונג: 1) פרל. עלבינגער 1.15 מעטער, 2) ליבּפעלד, 3) גרייצאַר.

שפּיז-שליידערען 600 גראַם :1) פר. ליבּפעלד 18.05 מעטער. 2) גרייצאַר, 3) עלבינגער.

פּערמעסטונגען פון יונגלעך ביז 15 יאָהר

לויף אויף 70 מעטער: 1)) פּאַרזשענטשעווסק 9,8 סעק. 2) וושאַנסקי, "3) זילבּערמאַן.

לויף אויף 100 מעטער: פּאַרזשענטשעווסקי - 13,3 סעק., 2) וושאַנסקי ,3) העלמער.

הויך-שפּרונג: פּאַרזשענטשעווסקי 1.20 מעטער, 2) וושאַנסקי, 3) זילבּערמאַן.

שפּיז-שליידערען: 1) פּאַרזשענטשעווסקי 23,6 מעטער. 2) וושאַנסקי ,3) פּאָרטנאָי. ס'האָבען זיך בעטייליגט 18 יוגענדליכע.

פּערמעסטונגען פאַר יוניאָרען

לויף אויף 60 מעטער: 1) קאַפּלאַן 7,5 סעק. 2) מאַליניאַק, 3) הורוויטש.

לויף 300 מעטער: 1) קאַפּלאַן 43.3 סעק. 2) ליליענפעלד ,3) לעסלאַו.

לויף אויף 800 מעטער: 1) מאַליניאַק 11.7 מ. 2) שענוואַלד ,3) בוים.

הויך-שפּרונג 1)קאַפּלאַן 1.45 מעטער. 2) ווייגבערג, 3) ליליענפעלד.

קויל-וואַרפען מיט ביידע הענד: 1) לעסלאַו 18.01 מעטער, 2) ליליענפעלד, 3) שענוואַלד.

ס'האָבען אַנטיילגענומען צוואַנציג יוגענדליכע.

מאָטאָציקליסט הענגע

האָט געשלאָגען אַ נייעם וועלט-רעקאָרד.

ספּאָרט-שפּילען

טורניר סטשעלעץ — מכבּי 4:2

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ טורניר אין ספּאָרט שפּילען צווישען לאָדזער „מכבּי" און „סטזשעלעץ" דער אַלגעמיינער רעזולטאַט איז געווען 4:2 פאַר סטזשעלעץ. בעזונדערע רעזולטאַטען זענען געווען פאָלגענדע:

נעץ-באַל פאַר פרויען:

סטזשעלעץ—מכבּי 16:30

נעץ-באַל פאַר מענער:

סטזשעלעץ—מכבּי 26:29

קויש-באַל פאַר פרויען:

סטזשעלעץ—מכבּי 17:30

קויש-באַל צווייטע דרוזשינעס:

סטזשעלעץ—מכבּי 15:16

קויש-באַל ערשטע דרוזשינעס:

סטזשעלעץ — מכבּי 27:27

נעץ-באַל פאַר פרויען:

מכבּי—סטזשעלעץ 1:9

דער נייער ספּאָרט וואַסער-סקי

ביי־ערפעפענטע מעכאנישע מצה־בעקעריי פון מרדכי יעלין

24 פיעטריקאווער 24, טעל. 173-46

באַ־ט אוי־ די בעסטע מאשין־מצות ווי אויך מצה־רייבעכץ

אונטער דער השגחה פון יאַנאָווער רב ש״י וואַפנער כשר לפסח הורט און ענצעל־פערסויה

— מיינע פערקויפס־פלעצער זענען: —

ם. פאזאנסקי. גדאנסקא 11, טעל 161-59, אפאַטאווסקי, זאַכאדניא 31.

באמערקונג: די באַדינגונגען אין די געוועלבער זענען די זעלבע ווי ביי מיר אין דער בעקעריי.

טוך־ און קאַרט־לאַגער
Sz. Maroko

לאדז, באוואמיעסקא 2,

פראַנט, 1-טער שטאָק, טעל. 159-43

עמפפעהלט צום פריהלינג- און זומער־סעזאָן אַ גרויסן אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און הערען־שטאָפען,

פאַר שניידער – ספעציעלער ראבאט.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואַהל

שפאַצירוואַגענס

אייזען - ניקעל-

בעטען !

מאַטראַצען

ספרענזינאַווע "Patent"

וויזשימאַטשקעס אַמעריקאַנער

צו בעקומען אין פאַבריקס-לאַגער

„DOBROPOL”, Łódź

Piotrkowska 73 (אין הויף)

קאַנאָטער-קינאָ-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

קאווקאזער נעכט

דראַמע פון לעבען פון דער רוסישער עמיגראַציע.

אין די הויפטראָלען:

Nestor Arjaur, Natalja Lisienko, Gina Manes i Jacque Catelain.

אָהויב אין געוועהנליכע טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בייטאָג.

נעכסטער פראָגראַם: „קעניג פון די בולוואַרען"

צווייטע בעקאַנטמאַכונג.
דער ראַט פון דער לאדזער דעפאזיטן־באַנק
אקצ. געז.

מאַכט בעקאַנט די ה״ה אַקציאָנערען, אַז דעם 29-טען אַפריל 1932 12 אַ זייגער בייטאָג וועט פאַרקומען אין לאָקאַל פון דער באַנק אין לאָדז, פיעטריקאָווער 5

די X-טע געוועהנליכע
גענעראַל־פערזאַמלונג
פון די אקציאנערען

מיט פאָלג. טאָג-אָרדנונג: 1) בעשטעטיגונג פון בילאַנס, רעכנונג פון רוחים און פערלוסטען פאַר'ן אָפעראַציאָנס-יאָהר 1931 זאָווי פראָטאָקאָל פון דער רעוויזיאָנס קאָמיסיע; 2) בעשטעטיגונג פון דער פערטיילונג פון די רוחים; 3) בעשטעטיגונג פון בודזשעט פון די אויסגאַבען פאַר'ן אָפעראַציאָנס-יאָהר 1932; 4) וואַהלען צום ראַט; 5) וואַהלען פון אַ רעוויזיאָנס-קאָמיסיע; 6) פרייע פאָר-שלאָגען (אָהן אָפשטימונגען).

שטימ-רעכט אויף דער וואַהל-פערזאַמלונג האָבען נאָר די ה״ה אַקציאָנערן, וועלכע וועלן בעלעגען שפעטעסטענס 7 טעג פאַר'ן טערמין פון דער גענעראַל-פערזאַמלונג אין די אמט-שעה'ן אין דער צענטראַל-אינסטיטוציע אין לאָדז אָדער אין די אָפטיילונגען פון דער באַנק אין וואַרשאַ אָדער אין לעמבערג זייערע אַקציעס, עווענטועל צייטווייליגע בעשטעטיגונגען, דעפאָזיט-קוויטעס אָדער פאַנד-ב־יף פון קרעדיט-אינסטיטוציעס. צוגלייך מיט די אַקציעס ווערען אויך אָנגענומען דעפאָזיט- אָדער פאַנד-בעשייניגונגען פון די באַנק: The Jewich Colonial Trust Ltd. i Lloyds Bank Ltd. w Londynie

בעפולמעכטיגונגען צו שטימען דאַרפען דערלאַנגט ווערען דער באַנק-דירעקציע שפעטעסטענס 4 טעג פאַר'ן טערמין פון דער גענעראַל-פערזאַמלונג.

אויב די דערמאָנטע גענעראַל-פערזאַמלונג וועט אין בע-שטימטען טערמין אין אָרט צוליב וועלכע ט'איז סבות נישט פאָר-קומען, וועט די אויביגע גענעראַל-פערזאַמלונג פאָרקומען אָהן ריקזיכט אויף דער צאָהל רעפרעזענטירטע אַקציעס אין צווייטען טערמין, אויפ'ן זעלבען אָרט און טאָג 6 אַ זייגער נאָכמ.

2541

זיכערע הילף און א רפואה

אהן אַ אָפעראַציע, אָן בלוט, אהן אַ מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראַך ווערט גרויס אַזוי ווי אַ מענשען-קאָפ, אָדער אַזוי ווי אַ תאַטער-קעסל און עס פעלט אריין אין דעם פיס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבליך. ספעציעלע בעהאַנדלונג מיט הייל-אָרטאָפעדישע בינדען-באַנדאַזשען פאַר מענער, פרויען און קינדער.

די פאָטאָגראַפיע שטעלט פאָר דעם בעריהמטען ספעציאַליסט ה' דיר. י. ראַפאַפאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10 (פראָנט, פּאַרטער) וועלכער האָט אַ חוץ זיין האָנאָראַר בעקומען בע-זונדערס פון ה' ב. מאַלער-מאַן אַ גרויסע בעלוינונג פאַר דער אויסקורירונג פון ברוך אָהן אָפעראַציע אין דער צייט, ווען ס'האָט איהם געדראָהט דער טויט צוליב ברוך-גאַנגרענע.

אָרטאָפעדישע אנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאַנק פאַר דעם הייל-אָרטאָפעד שען נאָרסקע, וואָס עס האָט פערלענגט מיין 18-יעהריגער טאָכטער דער ה' דיר. י. ראַפאַפאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10. מיין טאָכטער איז געווען קראַנק אויף פערקרימונג פון קרייץ-ביין.

פישעל ווילדמאַן.

קוכען

מאָדערן מעבעל, קאָרידאָרען און קינדער־צימערן

עמפפעהלט די בעקאַנטע פירמע

SZ. DZIĘCIARSKI

פיעטריקאָווער 16 (אין הויף)

צו נידריגע פרייזען.

1908

יעדער איינציגער
האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר

מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען אז״וו צאַהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23

טעלעפאָן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

ר׳עטשניצע
פון דאַקטוירים - ספעציאַליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאָן 137-63

ס׳נעהמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספעציאַליטעטען

וואָלינסקי, זאַלצוואַסער, לוביטש

סלאָבאָדסקי, הערשנער, שיפמאַן,

שמירגעלד, שמערלאָווסקי

ווי אויך וויזיטען אין שטאָט.

עלעקטריזאַציע, אַנאַליזען, דענטיסטישער קאַבינעט

צאָהן-אַרצט לאַזשינסקאַ-סטראַפאָלסקאַ

אַ בעראַטונג ביים אויגען-דאָקטאָר נאָר 3 זל.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאַליסט פאַר אוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען

11-טעז ליסטאָפאַד 9

קאָנסטאַנטינער טעלעפאָן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין ר׳עטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11

Dr. med. Haltrecht

ספעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען

פיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אָן פון 8—11, זונטאָג פון 10—1.

פאַר אונבעמיטעלטע – ר׳עטשניצע - פרייזען.

Dr. Józef Kon

קינדער־קראַנקהייטען

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

אַל. קאָשטשושקי 3, טעל. 144-84

קליינע אנאנסען
1 זלאָטי
פאַר אַ אַנאָנס ביז 15 ווערטער

ס׳ווערט געזוכט אַ פערקויפער פון דער קאָרט-בראַנזשע. זיך צו ווענדען ביי ספעקטאָר, זגערזשער 10, פראָנט, 2-טער שט.

2540

די ביליגסטע קוועלע

פון ניקעל- און אייזען־בעטען

קינדער־בעטלעך

קינדער־וועגעלעך

פעלד־בעטען

מאַטראַצען / קאָזעטקעס / טאַפטשאַנעס / הורט / דעטייל

אין דער ניי־ערעפענטער פירמע

Krajowa Centrala Łóżek

לאָדז, פיעטריקאָווער 66, אין הויף.

די בעסטע קוואַליטעט! פינקטליכע און רעעלע אויספיהרונג!

בעמ.: דאָס אָנקוקען פערפליכטעט נישט צום קויפען.

PIERWSZA LECZNICA
Lekarzy Specjalistów

Piotrkowska 17 (II-gie podw.)

przy ul. Zachodniej 52, tel. 134-67,

Gabinet elektro i światłoleczniczy (Lampa kwarcowa i VITALUX). Diatermia. Szczepienie ospy. Konsylja lekarzy. Wizyty na mieście.

Dr. Ładyński	wewnętrzne	1—2
Dr. Kokorzecki	nerw. i umysł.	2—3
Dr. Smoleński	wewn. i nerw.	4—5
Dr. Olszewski	wewn(żoł.kîszek przem. materji)	6—7
Dr. Ziegler (jr.) Dr. Lange	dzieci	11—12 3—4
Dr.Artyfikiewicz Dr. Majewski	chirurgiczne	12—2.30 9—10 i 3.30—5
Dr. Garliński Dr. Sokołowski	oczne	11—1.30 2 30—4
Dr. Ługowski Dr. Kühnel	kobiece	11—12 2.30 i 3.30
Dr. Altenberger Dr. Czaplicki	nosa, uszu i gardła	12—1 i 6—7 4—5
Dr. Dutkiewicz Dr. Skusiewicz Dr. Stawowczyk	skórne i weneryczne	11—12 3 - 4 4.30 - 6
Gabinet dentystyczny	zębów (płomb., wprawianie)	4—7
Dr. Załęski	anal zy	10—5

Lecznica otwarta codz. od 9 r. — 7 wiecz. w niedz. 10-2 pp - PORADA 4 zł.

ENGLISH

פאַראַנפענגער און פאָרט-געשריטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור

צו מעסיגע פרייזען

ערטיילט אַ פעהיגער פע-דאַגאָג. — אָפערטען אין אַדמיניסטר. פאַר "Mir"

ר׳עטשניצע
פון דאַקטוירים־ספעציאַליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאָן 116-33

ס׳נעהמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספעציאַליטעטען

ד״ר גאָלדשטיין־פאָלאַק, ד״ר יוסטמאַן

ד״ר מ. קאַנטאָר, ד״ר ציגע, ד״ר ראַ-קאָווסקי, ד״ר ראָזענצווייג, ד״ר רוזשאַ-נער, ד״ר ווינבערג, ד״ר סטופעל,

צאָהן-אַרצט גראָדזיענטשיק־קראַשיאָוואַ

ווי אויך וויזיטען אין שטאָט.

רענטגען-בעשטראַלונגען, קוואַרץ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע און ערצטליכע אַנאַליזען.

„SANATO"
כירורגיש־וועכנעריז־אנשטאַלט
אַגראַדאָוואַ 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס

גינעקאָלאָגיש־וועכנעריז־אַבטיילונג

ד״ר מעד. ש. אייגער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד. ריישלער־קוריאַנסקאַ ד״ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון אַ געבורט

אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאָלאַקאָוו

כירורגישע אָפטיילונגען ד״ר מעד. מ. קאַנטאָר.

אַבאָנעמענטס-פרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פראָווינץ 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד – 8 זל.

פאַר'ן איבערנעמען אין טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פרייזן: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער דריט 8 שפאַלטען

אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ 4 „

נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ 8 „

אויף דער ערשטער זייט 50 גראָש, מיליטער. אויפל. 100 גראָש. מיליטער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. [illegible]

Czcionkami ... „Najer Folksblat". [illegible] 21.